

PRIF GWNSTABL HEDDLU GOGLEDD CYMRU
DATGANIAD O GYFRIFON
2018 – 2019

Tabl o'r Cynnwys

Tabl o'r Cynnwys	2
Adroddiad Naratif.....	3
Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o Gyfrifon.....	11
Dadansoddiad o Wariant a Chyllid	12
Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	13
Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Statement	14
Mantolen	15
Datganiad Llif Arian	16
Nodiadau i Ddatganiad Cyfrifon y Prif Gwnstabl.....	17
Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu	35
Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu	36
Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2018-2019	51
Adroddiad archwiliwr annibynnol Archwilydd Cyffredinol Cymru	60
i Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru.....	60

Adroddiad Naratif

Cyflwyniad

Mae'r Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2018-2019 yn rhoi darlun o sefyllfa ariannol y Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r grŵp ar 31 Mawrth 2019 ynghyd â chrynodeb o'r incwm a'r gwariant yn ystod y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2019. Mae diwedd 2017-18 yn nodi'r seithfed flwyddyn ers cyflwyniad Comisiynwyr Heddlu a Throsedd yng Nghymru a Lloegr yn dilyn gweithrediad Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011.

Mewn egwyddor, mae'r Ddeddf wedi sefydlu'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl fel corfforaethau undyn, gyda'r ddau'n endidau cyfreithiol ar wahân sy'n gallu cyflogi staff, llunio cytundebau a chymryd rhan mewn achosion cyfreithiol. Cyfrifoldeb y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw sicrhau bod yr heddlu yn effeithiol ac yn effeithlon a bydd yn comisiynu'r Prif Gwnstabl i wneud hyn. Mae'r Ddeddf hefyd wedi sefydlu Paneli'r Heddlu a Throsedd ar gyfer pob ardal blismona sydd yn gyfrifol am ddal y Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd yn atebol am eu penderfyniadau a'u gweithredoedd.

Yn ymarferol, mae'n ofynnol i'r corfforaethau undyn baratoi eu Datganiad o Gyfrifon statudol endid sengl ar wahân, yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol a'r Safonau Hysbysu Ariannol Rhyngwladol perthnasol. Mae hefyd yn ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gynhyrchu set o Gyfrifon Grŵp.

1. Strwythur y Grŵp

Yn dilyn cyflwyniad Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cael ei adnabod fel y sefydliad daliannol ac ystyrir y Prif Gwnstabl yn endid sydd yn eiddo'n llawn i'r sefydliad daliannol. Mae natur strwythur y grŵp wedi'i bennu mewn deddfwriaeth a chaiff cyfrifon y grŵp eu paratoi yn unol â'r arfer cyfrifyddu statudol.

*CHTh Gogledd
Cymru*

100%

Prif Gwnstabl

2. Datganiad o Gyfrifon

Mae'r Ddeddf a dogfennau deddfwriaethol eraill yn nodi mai'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ddylai ddal cronfeydd wrth gefn y grŵp a chyfrif ar gyfer incwm a geir. Felly, bydd Cyfrifon y Prif Gwnstabl yn cynnwys Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn cynnwys symudiadau sy'n berthnasol i'r cyfrif absenoldeb cronedig. Adroddir ar symudiadau sy'n ymwneud â'r holl gronfeydd wrth gefn eraill ar lefel Grŵp ac maent yn cael eu cynnwys yn y Datganiad Grŵp Cyfrifon

Mae'r cyfrifon grŵp yn cyflwyno darlun manwl o faterion ariannol y Prif Gwnstabl ac yn cynnwys:-

- Datganiad o'r Cyfrifoldebau (Tudalen 11).
Mae'n pennu cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl a'r Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â'r Datganiad o Gyfrifon ac yn cadarnhau bod y cyfrifon wedi cael eu paratoi'n unol â gofynion y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol.

- Dadansoddiad o Wariant a Chyllid (Tudalen 12).
Mae'n dangos sut y caiff gwariant blynyddol ei ddefnyddio a'i ariannu o adnoddau (grantiau llywodraeth, praesept treth cyngor ac ardrethi busnes) gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Grŵp o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Grŵp yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant yn cael ei ddyrannu at ddibenion gwneud penderfyniadau. Mae incwm a gwariant a gyfrifir amdano dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n fwy manwl yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.
- Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr (Tudalen 13)
Mae'r datganiad hwn yn dangos costau cyfrifyddu darparu gwasanaethau yn ystod y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn codi trethiant er mwyn talu am wariant yn unol â gofynion statudol ac yn defnyddio'r incwm hwn i ddarparu cyllid o fewn y grŵp i'r Prif Gwnstabl. Gall y costau a ariennir gan drethiant fod yn wahanol i'r costau cyfrifyddu. Mae'r sefyllfa trethiant i'w weld yn y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yn ogystal â'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd.
- Datganiad Symudiadau mewn Cronfeydd (Tudalen 14)
Mae'n crynhoi'r symudiad yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd sydd gan y Prif Gwnstabl wedi'i ddadansoddi'n gronfeydd defnyddiadwy (y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant) a chronfeydd andefnyddiadwy eraill (cyfrifyddu technol yn bennaf).
- Mantolen (Tudalen 15)
Mae'n dangos gwerth asedau ac ymrwymadau a gydnabyddir gan y Prif Gwnstabl ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Prif Gwnstabl (asedau llai dyledion) yn cyd-fynd â balansau'r cronfeydd wrth gefn sydd gan y Prif Gwnstabl. Dim ond cronfeydd andefnyddiadwy wrth gefn sydd gan y Prif Gwnstabl h.y. na ellir eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau.
- Datganiad Llif Arian (Tudalen 16).
Mae'r datganiad yn dangos y newidiadau mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod yn ystod y flwyddyn.
- Nodiadau ar y Datganiadau (Tudalennau 17 at 33)
Dyma'r holl nodiadau esboniadol sy'n berthnasol i'r datganiadau.
- Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu (Tudalen 34).
Manylion y trafodion incwm a gwariant sy'n gysylltiedig ag incwm a gwariant Pensiwn yr Heddlu.
- Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu (Tudalen 35).
Mae'r datganiad hwn yn cefnogi'r cyfrifon ac yn rhoi manylion am yr egwyddorion, y rheolau a'r arferion penodol y bydd y Grŵp yn eu defnyddio wrth baratoi a chyflwyno'r datganiadau ariannol.

3. Yr Hinsawdd Economaidd a Chyllideb Refeniw 2018-2019

Roedd gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gyllideb refeniw net o £146.466 miliwn ar gyfer 2018-19. Cafodd y gyllideb hon ei gosod yn ffurfiol yng nghyfarfod y Panel Heddlu a Throsedd ar 22 Ionawr 2018 ac roedd yn cynnwys cynnydd cyffredinol o 4.55% yn y praesept. Cafodd nawdd y llywodraeth ei gadw ar yr un lefel â 2017-2018. Arweiniodd hyn at gynydd cyffredinol o 2.27% yn y gyllideb refeniw sylfaenol. Cyflawnwyd arbedion o £1.479m yn ystod y flwyddyn.

Y Prif Gwnstabl sy'n gyfrifol am gynnal heddwch y Frenhines a gorfodi'r gyfraith. Mae hefyd yn gyfrifol am gyfarwyddyd a rheolaeth swyddogion a staff yr heddlu ac mae'n atebol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd am ddarparu gwasanaeth heddlu effeithiol ac effeithlon ac am reoli adnoddau. Yn ystod 2018-2019 dirprwyodd y

Comisiynydd Heddlu a Throsedd y gyllideb wariant i'r Prif Gwnstabl. Gwariwyd cyfanswm gros o £181.236 miliwn ar y gwasanaeth plismona yn 2018-2019.

Y symudiad cyffredinol mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd ar ddiwedd y flwyddyn oedd cynnydd o £0.044m. Roedd hyn oherwydd cyfraniad arfaethedig o £0.970 miliwn o gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi i ariannu gwariant cyfalaf, symudiadau arfaethedig ac ymrwymedig o £0.326 miliwn o/i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd a chyfraniad o £0.689 miliwn i'r Gronfa Gyfalaf wrth Gefn o danwariant refeniw. Yn ychwanegol at y symudiad mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd o ran y refeniw a'r gyllideb gyfalaf, mae defnydd ychwanegol o £0.797 miliwn o'r Gronfa wrth Gefn Gyffredinol. Roedd hyn yn berthnasol i ariannu'r Cyfraniad Pensiwn Staff Cyfradd Eilradd, sy'n gyfandaliad blynyddol sy'n berthnasol i'r diffyg ar y Gronfa Pensiwn. Mae hyn yn ychwanegol at y gyfradd cyfraniad Gweithiwr sy'n seiliedig ar ganran o gyflog ac yn berthnasol i fudd-daliadau newydd yn cronni. Asesir y swm o'r cyfandaliad fel rhan o'r prisio bob tair blynedd. Gosodwyd y swm ar £0.844m ond rhoddwyd gostyngiad os gwnaed taliad mewn un cyfandaliad o £2.391m a arweiniodd at arbediad blynyddol o £0.047m. Triniwyd hyn fel rhagdaliad yn y cyfrifon 2017-2018. Fodd bynnag, oherwydd rheoliadau Pensiwn, nid yw'n bosibl trin y taliad hwn fel rhagdaliad, gan arwain at orfod codi gwerth 2 flynedd o'r cyfandaliad yn 2018-2019 (wedi codi ar flwyddyn yn barod yn 2017-2018). Mae'r swm ychwanegol wedi'i ariannu o'r Gronfa wrth Gefn Gyffredinol. Caiff y Gronfa wrth Gefn Gyffredinol ei had-dalu gyda'r swm cyllidebol cyfatebol yn 2019-20.

Roedd y gwariant staffio ar y gyllideb gyda'r sefydlu mewn lle ar 31 Mawrth 2019 yn unol â'r cynllun. Roedd y cyfraniad ychwanegol i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd oherwydd cyfuniad o danwario ar gyllidebau dim staff ac ad-daliadau, grantiau ac incwm ychwanegol a dderbynnir yn ystod y flwyddyn.

Mae cronfeydd wrth gefn y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn benodol ofynnol i fodloni unrhyw ddigwyddiadau nas rhagwelwyd, ariannu cynlluniau refeniw a chyfalaf yr Heddlu dros y cyfnod nesaf a hwyluso newidiadau a datblygiadau sy'n ofynnol i wneud effeithlonrwydd a bodloni galwadau newydd. Mae effeithlonrwydd yn y dyfodol yn ychwanegol at y £31.1 miliwn o doriadau a gyflawnwyd eisoes ers Adolygiad Gwariant Hollgynhwysfawr 2010 (CSR2010) hyd at ac yn cynnwys 2018-2019. Mae'n adlewyrchu'r pwysau a osodir ar y gwasanaeth heddlu'n genedlaethol. Crynhoir trosglwyddiadau i gronfeydd wrth gefn o fewn nodyn 8 i'r cyfrifon hyn. Roedd gwariant gweithredu net 2018-2019 yn £147.219 miliwn.

Gweler y sefyllfa alldro yn y tabl isod:

PRESENNOL		CYLLIDEB	PRESENNOL	AMRYWIANT
2017-2018	GWARIANT REFENIW	2018-2019	2018-2019	+ (-)
£'000		£'000	£'000	£'000
123,571	COSTAU GWEITHWYR	125,547	125,640	93
3,020	PENSIYNAU'R HEDDLU	3,227	4,608	1,381
32,735	COSTAU RHEDEG I RAI NAD YDYNT YN STAFF	32,806	32,592	-214
2,108	CYLLID CYFALAF	2,364	2,844	480
10,583	CYLLID CYFALAF O GRONFEYDD WRTH GEFN	2,558	970	-1,588
1,297	CRONFA DIOGELWCH CYMUNEDOL	1,467	1,208	-259
2,099	PARTNERIAETHAU	2,534	2,534	0
-22,146	INCWM	-21,396	-23,177	-1,781
153,267	GWARIANT GWEITHREDU	149,107	147,219	-1,888
533	TROSGLWYDDIADAU I/-O GRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODWYD.	-83	1,014	1,097
-10,583	TROSGLWYDDIADAU I/-O GRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODWYD (ARIAN CYFALAF O GRONFEYDD REFENIW WRTH GEFN)	-2,558	-970	1,588
0	TROSGLWYDDIAD I'R/-O'R GRONFA WRTH GEFN GYFFREDINOL	0	-797	-797
143,217	GWARIANT NET	146,466	146,466	0
ARIENNIR GAN:				
40,025	GRANT YR HEDDLU	40,025	40,025	0

11,890	CYFRADDAU ANNOMESTIG CENEDLAETHOL	11,758	11,758	0
10,016	GRANT CYMORTH REFENIW	10,364	10,364	0
9,797	GRANT LLAWR	9,580	9,580	0
71,489	TRETH GYNGOR	74,739	74,739	0
143,217	CYFANSWM ARIANNU	146,466	146,466	0

Cronfeydd Defnyddiadwy Wrth Gefn - mae'r rhain ar gael ar gyfer gwariant yn y dyfodol (mae manylion pellach yn Nodyn 7 ac 8)

Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn 2018-2019	Balans ar 31 Mawrth 2018 £'000	Trosglwyddiadau Allan 2018-2019 £'000	Trosglwyddiadau i Mewn 2018-2019 £'000	Cyfanswm Symudiad £'000	Balans ar 31 Mawrth 2018 £'000
Cronfa wrth Gefn Gyffredinol	5,189	-797	0	-797	4,392
Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd					
Cronfa Gyfalaf wrth Gefn	2,341	-970	689	-281	2,060
Cronfa wrth Gefn Pensiwn Afiechyd	915	0	0	0	915
Cronfa wrth Gefn PFI	4,212	0	121	121	4,333
Cronfa wrth Gefn Digwyddiadau Difrifol	2,435	0	0	0	2,435
Cronfa Yswiriant wrth Gefn	1,173	0	0	0	1,173
Diogelwch a Chynnal a Chadw Stadau	1,237	-204	0	-204	1,033
Cronfa Balansau Partneriaethau wrth Gefn	552	0	101	101	653
Cronfa Rheoli Newid wrth Gefn	5,881	0	68	68	5,949
Cronfa Diogelwch Cymunedol y Comisiynydd	241	-39	259	220	461
Cronfa Gyfreithiol wrth Gefn (SCHTh)	51	0	5	5	56
Cronfa wrth Gefn Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd	168	0	14	14	182
Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	19,206	-1,213	1,257	44	19,250
Cyfanswm Cronfeydd Refeniw wrth Gefn	24,395	-2,010	1,257	-753	23,642
Cronfa Derbynebaw Cyfalaf wrth Gefn	1,487	-1,702	224	-1,478	9
Cyfanswm holl gronfeydd wrth gefn defnyddiadwy	25,882	-3,712	1,481	-2,231	23,651

Darpariaethau

DARPARIAETHAU	AGOR BALANS £'000	SYMUDIAD £'000	CAU BALANS £'000
CRONFA YSWIRIANT	977	-105	872

Perfformiad 2018-2019

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn canolbwyntio'n bennaf ar berfformiad ariannol y flwyddyn. Fodd bynnag, mae hefyd yn bwysig ystyried amcanion a pherfformiad pwysig a osodwyd yng Nghynllun Heddlu a Throsedd 2017-2021. Datblygwyd y blaenoriaethau yn y cynllun mewn ymateb i'r meysydd sy'n wynebu'r bygythiad, risg a'r niwed mwyaf yng Ngogledd Cymru yn dilyn proses ymgynghori helaeth. Gosodwyd y meysydd blaenoriaeth canlynol o fewn Cynllun Heddlu a Throsedd 2017-2021:

- Camdriniaeth Ddomestig
- Caethwasiaeth Fodern
- Trosedd Trefnedig
- Cam-drin Rhywiol
- Cyflwyno Cymdogaethau Diogelach

Mae Cynllun Cyflawni'r Prif Gwnstabl yn gosod allan y gweithrediadau penodol y gwnaiff Heddlu Gogledd Cymru eu cymryd wrth gyflawni'r blaenoriaethau hyn. O bwys yw'r pwysigrwydd o weithio mewn partneriaeth i ymdrin â nhw. Mae holl feysydd blaenoriaeth yn cyflwyno problemau sydd tu hwnt i blismona a gellir ond cyflwyno ymateb effeithiol mewn partneriaeth.

Mae Cynllun Heddlu a Throsedd 2017-2021 a Chynllun Cyflawni'r Prif Gwnstabl ar gael ar wefan SCHTh www.northwales-pcc.gov.uk.

Rhai o'r pethau a gyflawnwyd yw:

- Recriwtio cynaliadwy swyddogion ar lefelau sefydliad
- Cytuno ar ailsefydlu sylweddol i gryfhau'r rheng flaen gyda 30 o ymchwilyr ychwanegol
- Cynyddu'r frwydr yn erbyn troseddau difrifol a threfnedig, camfanteisio'n rhywiol ar blant a throseddau seiber
- Blaenoriaethu ymdrin â cham-drin domestig a chaethwasiaeth fodern
- Agor pencadlys rhanbarthol newydd a swît dalfa yn Llai, gyda gorsaf heddlu canol tref newydd ar fin agor yn Wrecsam
- Cyflogi gweithiwr achosion iechyd meddwl yn y Ganolfan Cymorth Dioddefwyr a phenodi swyddog cymorth cyntaf y DU sy'n ymroddedig i gynorthwyo dioddefwyr caethwasiaeth fodern
- Sefydlu cronfa arbennig yn defnyddio arian parod sydd wedi'i atafaelu oddi wrth droseddwyr i gynorthwyo grwpiau cymunedol ledled Gogledd Cymru
- Buddsoddi mewn teclynau technoleg symudol i alluogi swyddogion i chwilio am bobl, cerbydau a chyfeiriadau wrth fod ar batrôl
- Darparu camerâu corff i holl swyddogion tra maent ar ddyletswydd

Mae galw sylweddol wedi cael ei osod ar y gwasanaeth heddlu yn 2018-2019 ynghyd â gweithgarwch a bygythiadau cynyddol mewn troseddau terfysgol, camfanteisio rhywiol a throseddau seiber. Fodd bynnag, lleihaodd y nifer o ddigwyddiadau difrifol yn sylweddol yn 2018-2019 o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn creu Adroddiad Blynyddol i fanylu perfformiad ar gyfer y flwyddyn a geir [yma](#)

Mae heriau yn parhau i fodoli ar gyfer y Gwasanaeth Heddlu oherwydd y lefel o doriadau gorfodol dros yr wyth mlynedd ddiwethaf ynghyd ag ansicrwydd parhaus ynghylch nawdd gan y llywodraeth. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn parhau i weithredu'r strategaeth gyllidebol i gyflawni'r arbedion angenrheidiol dros y cyfnod. Fel rhan o hyn, mae wedi nodi a chyflwyno £1.479 miliwn o arbedion yn ystod 2018-2019. Fel rhan o'r strategaeth, ystyrir y lefel o gronfeydd wrth gefn a darpariaethau a gedwir yn ddarbodus. Mae'r gronfa wrth gefn gyffredinol o £4.392 miliwn ychydig o dan 3% o'r gwariant refeniw net am y flwyddyn sef yr ystod dderbyniol o 3% i 5% fel y diffinnir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Fodd bynnag, adnewyddir hyn yn 2019-20 a bydd y Gronfa wrth Gefn Gyffredinol yn cynyddu i 3.3% o'r gyllideb ragamcanol.

Mae gan y Prif Gwnstabl rwymedigaeth hirdymor ar y Fantolen sy'n deillio o drin Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19 (IAS 19) o ran Buddaliadau ôl-gyflogaeth. Roedd hyn yn berthnasol i Gynlluniau Pensiwn Swyddogion Heddlu a dyledion Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol Staff yr Heddlu. Mae hyn yn cyfateb i ddiffyg o £1.878 biliwn ar 31 Mawrth 2019. Gellir cael rhagor o fanylion yn:

4. Gwariant Cyfalaf

Trosglwyddodd Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011 yr holl asedau o Awdurdod yr heddlu i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Roedd y rhagamcanion gwariant cyfalaf diwygiedig am y flwyddyn yn £12.908 miliwn. Roedd y gwariant mewn gwirionedd am y flwyddyn yn £11.273 miliwn. Mae gan y Rhaglen bedwar prosiect sylweddol. Roedd tri o'r rhain o fewn y gyllideb Stadau. Prynwyd yr Ystafell Reoli ym mis Mai 2018 gan arwain at arbediad refeniw blynyddol o £0.1m. Daeth Pencadlys Rhanbarthol newydd y Dwyrain a'r Ddalfa yn Llai yn gwbl weithredol yn ystod 2018-19. Mae gwaith yn parhau yn y cyfleuster yng nghanol tref Wrecsam a ddisgwylir i fod yn gwbl weithredol erbyn mis Gorffennaf 2019. Y pedwerydd prosiect sylweddol oedd uwchraddio system a chaledwedd yr Ystafell Reoli. Mae'r system yn weithredol gyda cherrig milltir terfynol i'w bodloni cyn y gwneir taliad llawn. Parhaodd y Rhaglen amnewid i Gerbydau a TG. Roedd amnewid gliniaduron a byrddau gwaith wedi'u halinio i'r prosiectau stadau ac ystafell reoli. Disodlwyd cyfanswm o 1000 o unedau radio Airwave yn ystod y flwyddyn.

Mae'r trafodion cyfalaf a'r gwariant sy'n cynnwys diystyru statudol yn dod o fewn Datganiad y Grŵp o Gyfrifon.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r gwariant cyfalaf a'r nawdd ar gyfer 2018-2019:-

GWARIANT CYFALAF	CYLLIDEB	PRESENNOL	AMRYWIANT
	2018-2019	2018-2019	+ (-)
	£'000	£'000	£'000
Gwaith ar Adeiladau/Stadau	7,415	6,882	-533
Offer	150	130	-20
Cerbydau	2,233	1,691	-542
TG a Chyfathrebiadau	3,110	2,570	-540
GWARIANT NET	12,908	11,273	-1,635
ARIENNIR GAN:			
Grantiau Cyfalaf y Swyddfa Gartref	462	462	0
Cyfraniad Refeniw	2,047	2,350	303
Defnyddio Cronfeydd wrth Gefn	2,558	970	-1,588
Derbynebaw Cyfalaf	2,008	1,702	-306
Benthyca a ariannwyd eisoes mewn refeniw	5,833	5,789	-44
CYFANSWM NAWDD CYFALAF	12,908	11,273	-1,635

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gynllun PFI ar gyfer y pencadlys Rhanbarthol yn Llanelwy. Mae'r nawdd ar gyfer y cynllun hwn yn parhau i gael ei fodloni o grantiau'r llywodraeth, y gyllideb refeniw a chronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi. Gwelir manylion y cynllun a'r ddyled yn natganiad cyfrifon y grŵp.

Balansau a Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn:

Mae'r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o'r balansau cyfalaf a'r cronfeydd wrth gefn a gedwir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd:-

BALANSAU A CHRONFEYDD CYFALAF WRTH GEFN	BALANS		
	AGORIADOL	SYMUDIAD	BALANS CLO
	01/04/2018		31/03/2019
	£'000	£'000	£'000
<u>CRONFEYDD CYFALAF WRTH GEFN DEFNYDDIADWY</u>			
Cronfa Derbynebaw Cyfalaf wrth Gefn	1,487	-1,478	9
<u>CRONFEYDD CYFALAF WRTH GEFN ANNEFYDDIADWY</u>			
Cyfrif Addasiad Offerynnau Ariannol	0	0	0
Cronfa Adbriso wrth Gefn	21,433	-1,610	19,823
Cyfrif Addasu Cyfalaf	29,377	-10,035	19,342

Yn ystod y flwyddyn adolygodd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd brisiadau asedau 14 eiddo o fewn y portffolio.

Benthyca:

Yn ystod y flwyddyn nid oedd angen i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd godi unrhyw fenthyciadau tymor hir newydd i ariannu gwariant cyfalaf. Defnyddiodd gronfeydd mewnol am fwyafrif o'r flwyddyn i reoli ei lifoedd arian parod. Roedd angen benthyciadau tymor byr yn ystod y flwyddyn ariannol oherwydd y gostyngiad mewn cronfeydd wrth gefn a phroffil anwastad taliadau grant pensiwn. Roedd cyfanswm benthyciadau sydd ar ol ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn £16.657 miliwn. Roedd £16.000 miliwn yn berthnasol i fenthyciadau tymor byr newydd (2017-2018 £11.322 miliwn).

5. Polisiau Cyfrifyddu

Gwneir newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu pan mae angen gan arferion cyfrifyddu priodol neu mae'r newid yn rhoi gwybodaeth mwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effaith trafodion, digwyddiadau eraill a chyflyrau ar y sefyllfa ariannol neu'r perfformiad ariannol. Mae mân newidiadau wedi'u gwneud i ddiweddarau'r polisiau - nid ydynt wedi cael dim effaith sylweddol ar y cyfrifon. Nid oedd angen datganiad arall o gyfrifon y flwyddyn ariannol.

6. Cydweithio a chyrrff eraill

Anogir Comisiynwyr Heddlu a Throsedd i edrych ar feysydd lle gallent gydweithredu ar gyflwyno gwasanaethau, un ai gyda heddluoedd eraill neu ar lefel leol gyda chyrrff cyhoeddus eraill. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn gweithio'n agos gyda Heddluoedd eraill Cymru a Rhanbarth Gogledd Orllewin Lloegr i edrych ar feysydd ar gyfer cydweithrediad. Mae manylion trefniadau presennol yn Nodyn 39. Ar lefel leol, mae Adran Gyfleusterau'r Heddlu yn rheoli stad y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru ar y cyd. Edrychir ar gyfleoedd pellach ar gyfer gweithio ar y cyd. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd hefyd yn gweithredu ystafell reoli ar y cyd gyda Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn Llanelwy.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn parhau i weithio gyda Heddlu Swydd Gaer gan gyflwyno Cynghrair Plismona Arfog ac Adran Cwn Heddlu i wella cyflawniad gweithrediadol wrth barhau i gyflwyno effeithlonrwydd ac arbedion sy'n angenrheidiol i fodloni gostyngiadau nawdd llywodraeth yn y gwasanaeth.

7. Rhagolygon at y Dyfodol

Mae ansicrwydd ynghylch lefel ac effaith posibl gostyngiadau ariannu yn y dyfodol yn y Gwasanaeth Heddlu yn mandadu'r angen i barhau i sicrhau ein bod yn adolygu ac yn trawsnewid ein gwasanaethau. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn gosod y gofynion ariannol dros y cyfnod 2019-2024. Mae'n cysylltu'r cynllun plismona a'r flaenoriaeth i'r strategaeth ariannol ac mae i'w weld ar wefan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. .

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn ymroddedig i sicrhau fod y gwasanaeth heddlu yng Ngogledd Cymru yn addas i'r diben ac yn darparu gwerth am arian i bobl Gogledd Cymru. Rhan hanfodol o hyn yw'r angen am gronfeydd wrth gefn digonol i fodloni heriau i ddod ac amddiffyn gwasanaethau rheng flaen yn y pen draw.

Sefydlwyd Cyllideb 2019-2020 gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a chymeradwywyd gan y Panel Heddlu a Throsedd ym mis Ionawr 2019 ar £154.264 miliwn. Roedd hyn y cynrychioli cynnydd o 7.74% yn y Dreth Gyngor a chynnydd net cyffredinol o 5.34% o'i gymharu â chyllideb 2018-2019 o £146.466 miliwn. Mae arbedion o £2.832 miliwn wedi'u nodi i gael eu cyflwyno yn 2019-2020. Roedd y cynnydd chwyddiant ar 3.57% yn uwch nag y disgwyliwyd yn wreiddiol oherwydd penderfyniadau'r Llywodraeth ganolog o ran costau pensiwn y sector cyhoeddus. Mae buddsoddiadau sylweddol wedi'u gwneud mewn gallu ymchwilio gan dargedu troseddau difrifol a threfnedig ac mewn datblygu digidol a wnaiff arwain at gynhyrchiant ac effeithlonrwydd gwell yn y dyfodol.

Mae canlyniadau refferendwm yr Undeb Ewropeaidd (UE) mis Mehefin 2016 lle mae'r DU wedi pleidleisio i adael yr UE wedi ac yn parhau i gael effaith wleidyddol ledled y wlad. Sbardunwyd Erthygl 50 o ganlyniad ar 29 Mawrth 2017 gyda bwriad gadael yr Undeb Ewropeaidd ar 29 Mawrth 2019. Ni wnaeth hyn ddwyn ffrwyth o ganlyniad i ansicrwydd pellach o ran ymadawiad y Deyrnas Unedig o'r Undeb Ewropeaidd. Mae'n ansicr ar hyn o bryd pa effaith tymor hir y gall hyn ei gael ar y gwasanaeth heddlu ac ar ariannu'r gwasanaeth. Mae cynllunio manwl ynghylch yr effaith gweithrediadol tymor byr wedi'i reoli'n lleol ac yn genedlaethol a chaiff ei adolygu'n barhaus.

8. Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd:

Ar adeg y cyflwynwyd y Datganiad Cyfrifon i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar 30 Gorffennaf 2019, mae holl ddigwyddiadau addasu neu ddim addasu sylweddol oedd ei angen efallai i gael ei gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon wedi'u hadlewyrchu o dan Nodyn 9.

Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o Gyfrifon

Diben y datganiad hwn yw pennu cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl a'r Prif Swyddog Cyllid a'r Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â'r Datganiad o Gyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl

Mae gofyn i'r Prif Gwnstabl:-

- * wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu ei faterion ariannol yn iawn a sicrhau fod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn y sefydliad hwn, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Cyllid (Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau).
- * rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau a diogelu ei asedau.
- * cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon

Rwy'n cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon hwn am y flwyddyn a ddiweddodd 31 Mawrth 2019.

Carl Foulkes, Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru

Dyddiad:

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi'r Datganiad Grwp Cyfrifon yn unol ag arferion priodol a osodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- * dewis polisiau cyfrifyddu addas ac yna wedi'u cymhwysu'n gyson.
- * gwneud barnau a rhagamcanion a oedd yn rhesymol a darbodus.
- * cydymffurfio gyda'r Cod Ymarfer.

Bydd gofyn i'r Prif Swyddog Cyllid hefyd:

- * cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a oedd wedi'u diweddarau.
- * cymryd camau rhesymol ar gyfer atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

TYSTYSGRIF Y PRIF SWYDDOG CYLLID

Mae'r datganiad cyfrifon wedi'i baratoi yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon Llywodraeth Leol ac Archwilio (Cymru) 2014. Mae'n adlewyrchu fformat a chynnwys Cod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol 2018-2019 a Chod Ymarfer Hysbysu Gwasanaeth.

Rwy'n ardystio fod y Datganiad Cyfrifon hwn yn rhoi golwg gywir a theg o sefyllfa ariannol y Prif Gwnstabl ar y dyddiad hysbysu ac am ei incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddiweddodd 31 Mawrth 2019.

Mae'r dystysgrif archwiliad yn ymddangos ar dudalennau 60 hyd 62.

Richard Muirhead, (Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau)

Dyddiad:

Dadansoddiad o Wariant a Chyllid

Amcan y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yw dangos i dalwyr y dreth gyngor sut mae'r cyllid sydd ar gael i'r Prif Gwnstabl am y flwyddyn wedi'i ddefnyddio wrth ddarparu gwasanaethau o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan y Prif Gwnstabl yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant yn cael ei ddyrannu at ddibenion gwneud penderfyniadau. Mae incwm a gwariant a gyfrifir amdano dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n fwy manwl yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

	Gwariant net i'w briodoli i'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y sail cyfrifo a'r sail ariannu (Nodyn 3)	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	Gwariant net i'w briodoli i'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng y sail cyfrifyddu a'r sail ariannu (Nodyn 3)	Gwariant net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr
	2017-2018			2017-2018		
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Plismona	180,034	-2,430	177,604	188,110	67,016	255,126
Cost net o Wasanaethau cyn trosglwyddo rhwng grwpiau	180,034	-2,430	177,604	188,110	67,016	255,126
Trosglwyddo o fewn y Grŵp	-180,034	0	-180,034	-188,110	0	-188,110
Cost Net am Wasanaethau	0	-2,430	-2,430	0	67,016	67,016
Incwm a Gwariant Arall	0	44,501	44,501	0	43,480	43,480
Gweddill(-)/Diffyg(+) ar ddarparu gwasanaethau	0	42,071	42,071	0	110,496	110,496

Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos costau cyfrifyddu darparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Y sefyllfa o ran asedau net yw 'dim', gan fod cost plismona'n cael ei ariannu trwy drosglwyddo gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i'r Prif Gwnstabl. Caiff y sefyllfa ariannol gyffredinol ei adrodd o fewn Datganiadau Ariannol y Grŵp.

Gwariant Gros		Gwariant Gros
2017-2018		2018-2019
£000		£000
54,719	Swyddogion Heddlu	54,361
34,663	Staff Cynorthwyol	37,562
51,103	Pensiynau	126,792
2,163	Lwfansau	1,617
1,073	Costau Gweithwyr Anuniongyrchol	1,089
6,178	Eiddo	6,032
2,566	Costau Teithio	2,756
18,025	Nwyddau a Gwasanaethau	18,183
9,332	Taliadau Trydydd Parti	9,319
99	Gwasanaethau Cefnogi	132
-2,561	Gwariant CHTh ar grantiau a mentrau	-2,463
244	Croniad absenoldebau heb eu digolledu	-254
<hr/>		<hr/>
177,604	Cost Gwasanaethau	255,126
-180,034	Cost Comisiynu (trosglwyddo o fewn y grŵp)	-188,110
<hr/>		<hr/>
-2,430	Cost Net am Wasanaethau	67,016
<hr/>		<hr/>
44,501	Incwm a gwariant Ariannu a Buddsoddi	43,480
<hr/>		<hr/>
42,071	Gweddill (-) neu ddiffyg (+) net ar Ddarparu Gwasanaethau	110,496
<hr/>		<hr/>
-18,062	Enillion (-)/Colledion (+) Actiwarïaid ar asedau/rhwymedigaethau pensiwn	61,911
<hr/>		<hr/>
-18,062	Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr Arall	61,911
<hr/>		<hr/>
-24,009	Trosglwyddo o fewn y Grŵp	172,407
<hr/>		<hr/>
0	Cyfanswm Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	0
<hr/>		<hr/>

Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Statement

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiad yn y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Prif Gwnstabl.

	Balans y Gronfa Gyffredinol	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy	Cronfeydd Annefyddadwy	Cyfanswm Cronfeydd y Prif Gwnstabl
	£000	£000	£000	£000
Balans ar 31 Mawrth 2017	0	0	-4,478	-4,478
<u>Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2017-18</u>				
Cyfanswm Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	-42,071	-42,071	41,827	-244
Addasiadau rhwng y sail cyfrifo a'r sail ariannu dan y rheoliadau (Nodyn 4)	42,071	42,071	-42,071	0
Cynnydd (+)/gostyngiad (-) net yn 2017-18	0	0	-244	-244
Balans ar 31 Mawrth 2018 a ddygwyd ymlaen	0	0	-4,722	-4,722
<u>Symudiadau yn y cronfeydd yn ystod 2018-19</u>				
Cyfanswm Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	-110,496	-110,496	110,750	254
Addasiadau rhwng y sail cyfrifo a'r sail ariannu dan y rheoliadau (Nodyn 4)	110,496	110,496	-110,496	0
Cynnydd (+)/gostyngiad (-) net yn 2018-19	0	0	254	254
Balans ar 31 Mawrth 2019 a ddygwyd ymlaen	0	0	-4,468	-4,468

Mantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth asedau ac ymrwymïadau a gydnabyddir gan y Prif Gwnstabl. Sefyllfa asedau defnyddiadwy net yw ddim gan fod y trafodion o fewn y grŵp yn trosglwyddo'r asedau a'r rhwymedigaethau i mewn i gyfrifon y Grŵp/Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Nid yw'r Prif Gwnstabl yn cadw unrhyw gronfeydd wrth gefn i gyflawni unrhyw rwymedigaethau gan fod y rhain yn cael eu cadw gan y Grŵp ac mae'r sefyllfa ariannol gyffredinol yn cael ei nodi o fewn Datganiadau Ariannol y Grŵp.

31 Mawrth 2018		31 Mawrth 2019
£000		£000
1,706,262	Dyled Tymor Hir gyda'r CHTH (Nodyn 14)	1,878,923
1,706,262	Asedau Tymor Hir	1,878,923
806	Rhestrau Eiddo (nodyn 10)	685
5,595	Rhagdaliadau (Nodyn 11)	834
8,119	Trosglwyddiadau o fewn y Grŵp (Nodyn 1)	7,836
14,520	Asedau Cyfredol	9,355
-12,841	Credydwyr Tymor Byr (nodyn 12)	-12,304
-6,401	Trosglwyddiadau o fewn y Grŵp (Nodyn 1)	-1,519
-19,242	Rhwymedigaethau Cyfredol	-13,823
-1,706,262	Ymrwymïadau Pensiwn (Nodyn 17)	-1,878,923
-1,706,262	Rhwymedigaethau Tymor Hir	-1,878,923
-4,722	Asedau Net	-4,468
-4,722	Cyfrif Absenoldeb Cronedig	-4,468
-4,722	Cyfanswm Cronfeydd Annefnyddiadwy	-4,468

Datganiad Llif Arian

Mae'r datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r holl arian parod a chyfwerth ag arian parod yn cael eu dal gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ac yn cael eu dangos o fewn Cyfrifon y Grŵp.

2017-2018 £000		2018-2019 £000
42,071	Gweddill (-) neu ddiffyg (+) net ar ddarparu gwasanaethau	110,496
-42,071	Addasiad gweddill (-) neu ddiffyg (+) net er mwyn darparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau heb fod yn arian	-110,496
0	Addasiad ar gyfer eitemau sydd wedi eu cynnwys yn y gweddill (-) neu ddiffyg (+) net er mwyn darparu gwasanaethau sy'n weithgareddau buddsoddi neu ariannu	0
0	Llif arian net o Weithgareddau Gweithredol	0
0	Gweithgareddau buddsoddi	0
0	Gweithgareddau Ariannu	0
0	Cynnydd (-) neu ostyngiad (+) net mewn arian a chyfwerth ag arian parod	0
0	Arian a chyfwerth ag arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd	0
0	Arian parod a chyfwerth ag arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd	0

Nodiadau i Ddatganiad Cyfrifon y Prif Gwnstabl

1. Trosglwyddiad Oddi mewn i'r Grŵp

Mae'r trosglwyddiad o fewn y grŵp yn cynrychioli'r symiau tymor byr sy' n ddyledus i gredydwy'r, rhagdaliadau, rhestri ac addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail ariannu a dderbyniodd y Prif Gwnstabl ar 31 Mawrth 2019.

2. Ail-ddatganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr

Nid oes newidiadau sydd angen ailddatganiad Datganiad y flwyddyn flaenorol.

3. Nodiadau i'r Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu

Addasiadau rhwng Sail Cyllid a Chyfrifyddu 2018-2019			
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gyrraedd symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	Newid net ar gyfer Addasiadau Pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	(Nodyn 1)	(Nodyn 2)	
Prif Gwnstabl	67,270	-254	67,016
Cost Net am Wasanaethau	67,270	-254	67,016
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid	43,480	0	43,480
Gwahaniaeth rhwng y gweddill/diffyg yn y Gronfa Gyffredinol a'r gweddill/diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr ar ddarpariaeth gwasanaethau	110,750	-254	110,496

Addasiadau rhwng Sail Cyllid a Chyfrifyddu 2017-2018			
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gyrraedd symiau'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	Newid net ar gyfer Addasiadau Pensiwn	Gwahaniaethau Eraill	Cyfanswm Addasiadau
	(Nodyn 1)	(Nodyn 2)	
Prif Gwnstabl	-2,674	244	-2,430
Cost Net am Wasanaethau	-2,674	244	-2,430
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid	44,501	0	44,501
Gwahaniaeth rhwng y gweddill/diffyg yn y Gronfa Gyffredinol a'r gweddill/diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr ar ddarpariaeth gwasanaethau	41,827	244	42,071

Nodyn 1: Newid net ar gyfer addasiadau pensiwn

Newid net ar gyfer tynnu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu gwariant ac incwm pensiwn Buddion Gweithiwr IAS 19:

Am **wasanaethau** mae hyn yn cynrychioli disodli'r cyfraniadau pensiwn cyflogwr a wnaed gan yr awdurdod fel y caniatawyd gan statud a'r disodliad gyda chostau gwasanaeth presennol a chostau gwasanaeth blaenorol;

Am **Incwm a Gwariant ariannu a buddsoddi** -- codir llog net ar y ddyled buddion diffiniedig i'r CIES.

Nodyn 2: Gwahaniaethau Eraill

Gwahaniaethau eraill rhwng symiau a ddebydwyd/credydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r symiau sy'n daladwy/derbyniadwy i'w cydnabod o dan statud:

Am **Incwm a Gwariant ariannu a buddsoddi** mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol am y gwahaniaethau amseru am breimiymau a gostyngiadau;

Mae'r codiad o dan **Trethiant ac incwm a gwariant grant amhenodol** yn dangos y gwahaniaeth rhwng yr hyn y gellir codi tâl amdano o dan reoliadau statudol am dreth gyngor a NDR a amcanestynwyd i'w dderbyn ar ddechrau'r flwyddyn a'r incwm a gydnabyddir o dan arferion cyfrifyddu sydd fel arfer yn cael eu derbyn yn y Cod. Mae hwn yn wahaniaeth amseru gan y daw unrhyw wahaniaeth ymlaen mewn Gweddill neu Ddiffyg ar y Gronfa Gasgliad yn y dyfodol.

4. Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Ariannu o dan Reoliadau

Mae'r nodyn yn manylu'r addasiadau a wneir i'r cyfanswm incwm a gwariant hollgynhwysfawr a gydnabyddir gan y Prif Gwnstabl yn y flwyddyn i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng arferion cyfrifyddu a'r adnoddau sy'n cael eu manylu gan ddarpariaethau statudol sydd ar gael i'r Prif Gwnstabl i gyflawni gwariant y dyfodol.

Mae'r rhan fwyaf o'r addasiadau yn ymwneud â chyfrifon y Comisiynydd. Yr eithriadau yw'r addasiadau mewn perthynas â'r gronfa bensynau Wrth Gefn a'r cyfrif Absenoldeb Cronedig a gyflwynir isod.

2018-2019	Cronfeydd Defnyddiadwy			Symudiadau mewn Cronfeydd Annefyddiadwy £000
	Balans y Gronfaa Cyffredinol £000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio £000	
Addasiadau i Adnoddau Refeniw:				
Costau pensiwn (wedi'u trosglwyddo i (neu o'r) gronfa bensynau)	110,750	0	0	-110,750
Costau dibrisio neu leihau asedau anghyfredol	0	0	0	0
Colledion ailbrisio ar Eiddo, cyfarpar ac offer	0	0	0	0
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wedi eu defnyddio	0	0	0	0
Tâl gwyliau (wedi'i drosglwyddo i'r cyfrif absenoldebau cronedig)	-254	0	0	254
Offerynnau Ariannol (wedi'u trosglwyddo i'r FIAA)	0	0	0	0
Gwrthdroadau sy'n cael eu cynnwys yn yr SDPS mewn perthynas â gwariant cyfalaf (wedi'i roi yn erbyn y CAA)	0	0	0	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	110,496	0	0	-110,496
Cyfanswm Addasiadau	110,496	0	0	-110,496

2017-2018	Cronfeydd Defnyddiadwy			Symudiadau mewn Cronfeydd Annefyddiadwy £000
	Balans y Gronfaa Cyffredinol £000	Cronfa Derbyniadau Cyfalaf £000	Grantiau Cyfalaf heb eu Defnyddio £000	
Addasiadau i Adnoddau Refeniw:				
Costau pensiwn (wedi'u trosglwyddo i (neu o'r) gronfa bensiw)	41,827	0	0	-41,827
Costau dibrisio neu leihau asedau anghyfredol	0	0	0	0
Colledion ailbriso ar Eiddo, cyfarpar ac offer	0	0	0	0
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wedi eu defnyddio	0	0	0	0
Tâl gwyliau (wedi'i drosglwyddo i'r cyfrif absenoldebau cronodig)	244	0	0	-244
Offerynnau Ariannol (wedi'u trosglwyddo i'r FIAA)	0	0	0	0
Gwrthdroadau sy'n cael eu cynnwys yn yr SDPS mewn perthynas â gwariant cyfalaf (wedi'i roi yn erbyn y CAA)	0	0	0	0
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	42,071	0	0	-42,071
Cyfanswm Addasiadau	42,071	0	0	-42,071

5. Safonau Cyfrifyddu sydd wedi'u rhannu ond heb eu mabwysiadu eto

Mae'r Cod yn gofyn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ddadlennu gwybodaeth sy'n berthnasol i effaith newid cyfrifyddu a fydd yn angenrheidiol gan safon cyfrifyddu newydd sydd wedi'i roi ond sydd eto i'w fabwysiadu gan y Cod. Bydd angen y newidiadau canlynol o 1 Ebrill 2020:

- a) Prydlesau IFRS 16 - gofynion dadlennu newydd, ni ddisgwylir i effaith y diwygiad hwn gael effaith sylweddol ar y Datganiad o Gyfrifon.

6. Synnwyr Cyffredin Hanfodol wrth gymhwyso Polisiâu Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifyddu a amlinellir yn y Datganiadau, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi gorfod gwneud synnwyr cyffredin penodol ynghylch trafodion cymhleth neu'r rhai hynny sy'n cynnwys ansicrwydd ynghylch digwyddiadau'r dyfodol. Y barnau hanfodol a wnaed yn Datganiad o Gyfrifon yw:-

Mae gostyngiad wedi bod mewn nawdd gan y llywodraeth bob blwyddyn ers 2010-2011. Er y disgwylir setliadau arian parod gwastad, mae hyn yn cyfateb i doriad telerau go iawn. Mae ansicrwydd yn parhau ynghylch newidiadau arfaethedig i Fformiwla Ariannu'r Heddlu yn y tymor canolig. Roedd hyn angen adolygiad strwythurol sydd nawr yn cael ei weithredu. Mae cynlluniau mewn lle i fodloni'r diffyg cyllideb yn y dyfodol fel yr amlinellwyd yn y cynllun ariannol tymor canolig. Fodd bynnag, nid yw'n sicr os fydd y lefelau cwtogi presennol yn ddigonol er mwyn bodloni'r diffyg dros gyfnod y cynllun ariannol tymor canolig ac mae adolygiadau gwasanaeth felly wedi'u comisiynu.

7. Rhagdybiaethau sydd wedi'i gwneud ynghylch y Dyfodol a Ffynhonnell Sylweddol Arall o Ansicrwydd Amcangyfrif

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys amcan o ffigyrau sy'n seiliedig ar dybiaethau a wnaed gan y Prif Gwnstabl ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan ystyried profiad hanesyddol, tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir penderfynu ar gydbwysedd gyda sicrwydd, gallai canlyniadau mewn gwirionedd fod yn hollol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae eitemau o fewn y Fantolen Grŵp ar 31 Mawrth 2019 lle mae risg sylweddol o addasiad sylweddol yn y flwyddyn i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith y Canlyniadau Gwirioneddol os yn Wahanol i'r Tybiaethau
Rhwymedigaeth Pensiwn	Mae'r amcangyfrif o'r ddyled net i dalu pensiynau yn ddibynnol ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd ddisgowntio a ddefnyddir, y gyfradd y mae cyflogau yn debygol o gynyddu, newidiadau mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwolaethau ac enillion disgwylidig ar asedau cronfeydd pensiwn Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wrthi'n rhoi cyngor arbenigol i'r Prif Gwnstabl ynghylch y rhagdybiaethau	Gall yr effeithiau ar y ddyled pensiwn net o newidiadau o ran tybiaethau unigol gael eu mesur. Gall effaith cynnydd neu ostyngiad yn y rhagdybiaethau e.e. cynnydd neu ostyngiad yn y gyfradd ddisgownt yn Nodyn 34.

8. Eitemau Materol o Incwm a Threuliau

Dangosir holl eitemau incwm a gwariant sylweddol perthnasol ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

9. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Mae digwyddiadau sylweddol sydd ar ôl y dyddiad hysbysu ond cyn i'r datganiadau ariannol gael eu hawdurdodi i'w rhyddhau yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau a nodiadau ariannol. Os yw digwyddiadau yn darparu gwybodaeth ynghylch amodau sy'n bodoli ar 31 Mawrth 2019, mae'r ffigyrau yn y datganiadau a nodiadau ariannol wedi'u haddasu ar bob cyfrif i adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

10. Rhestr Eiddo

	Storfa'r Pencadlys		Storfeydd Eraill		Cyfanswm
	2018-2019	2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-19
	£000	£000	£000	£000	£000
Balans gweddilliol ar ddechrau'r flwyddyn	229	182	577	594	806
Eitemau wedi'u prynu	462	552	221	189	683
Eu nodi fel cost yn ystod y flwyddyn	-474	-505	-330	-206	-804
Balansau wedi eu diddymu	0	0	0	0	0
Gwrthdroi diddymiaidau'r blynyddoedd blaenorol	0	0	0	0	0
Balans gweddilliol ar ddiwedd y flwyddyn	217	229	468	577	685

11. Rhagdaliadau

	2018-2019	2017-2018
	£000	£000
Amounts falling due in one year - Rhagdaliadau		
	834	5,595
	834	5,595

12. Credydwyr

	2018-2019 £'000	2017-2018 £'000
Amounts falling due in one year -		
Taladwy Masnach	4,539	4,162
Taliadau Arall	7,765	8,679
	12,304	12,841

13. Costau Archwilio Allanol

Mae'r Prif Gwnstabl wedi cael y costau canlynol ran archwiliad y Datganiad Cyfrifon a thystysgrif hawliadau grant: Mae'r uchod yn dangos taliadau a wnaed o fewn y flwyddyn ariannol 2018-2019. Y ffi strategaeth a gytunwyd ar gyfer blwyddyn archwiliad mis Tachwedd 2018 hyd at fis Hydref 2019 oedd £86,866 ar gyfer 2018-2019.

	2018-2019			2017-2018		
	Grŵp	CHTh	PG	Grŵp	CHTh	PG
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ffioedd sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru am wasanaethau archwilio allanol yr archwilydd penodedig	86	43	43	86	43	43
Cyfanswm	86	43	43	86	43	43

14. Cydnabyddiaeth Swyddogion

Mae'r tabl canlynol yn gosod y dadleniadau cydnabyddiaeth ar gyfer Swyddogion Heddlu Perthnasol (a ddiffinnir fel y Prif Gwnstabl ac unrhyw Uwch Swyddogion Heddlu a staff gyda chyflog llawn amser o fwy na £150,000 y flwyddyn neu swyddogion perthnasol eraill gyda chyflog dros £60,000). Cynhwysir Uwch Swyddogion Heddlu eraill (uwchben rheng Uwcharolygydd) ac Uwch Weithwyr (deiliad swydd dynodedig o gorff llywodraeth leol) Tabl Bandio Cydnabyddiaeth. Codwyd y symiau ar gyfer y swyddogion a'r staff isod yn llawn o fewn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

2018-2019	Nodiadau:	Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Bonysau	Lwfans Traul	Treuliau Eraill	Buddion mewn nwyddau	Cyfanswm cydnabyddiaeth gan eithrio cyfraniadau pensiwn	Cyfraniadau pensiwn	Cyfanswm cydnabyddiaeth yn cynnwys cyfraniadau pensiwn
Deiliad Swydd:		£	£	£	£	£	£	£	£
Prif Gwnstabl - M. Polin	1	72,042	0	119	0	1,742	73,903	0	73,903
Prif Gwnstabl - G. Pritchard	2	37,924	0	0	0	1,014	38,938	8,960	47,898
Prif Gwnstabl - C. Foulkes	3	59,570	0	27	8,996	1,399	69,992	14,416	84,408
Dirprwy Brif Gwnstabl	4	48,948	0	0	0	1,415	50,363	10,257	60,620
Dirprwy Brif Gwnstabl	5	83,523	0	-28	0	2,741	86,236	19,198	105,434
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	6	34,845	0	18	0	1,198	36,061	8,178	44,239
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	7	67,631	0	2,254	0	825	70,710	14,054	84,764
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau	8	36,741	0	697	0	586	38,024	5,759	43,783
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau	9	65,978	0	494	0	0	66,472	10,754	77,226
Swyddog Meddygol yr Heddlu - Dr. A. Lister	10	35,692	0	0	0	0	35,692	5,818	41,510

Nodyn 1: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 01/04/2018 tan 31/08/2018

Nodyn 2: Roedd deiliad y swydd yn cyflenwi'r swydd hon o 01/08/2018 tan 04/11/2018

Nodyn 3: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 05/11/2018

Nodyn 4: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 01/04/2018 tan 31/07/2018 a 05/11/2018 tan 16/11/2018

Nodyn 5: Roedd deiliad y swydd yn cyflenwi'r swydd hon o 21/07/2018

Nodyn 6: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 01/04/2018 tan 20/07/2018

Nodyn 7: Roedd deiliad y swydd yn cyflenwi'r swydd hon o 01/08/2018

Nodyn 8: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 01/04/2018 tan 29/07/2018

Nodyn 9: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 30/07/2018

Nodyn 10: Mae Swyddog Meddygol yr Heddlu yn gweithio i'r hyn sy'n gyfwerth ag 1 diwrnod yr wythnos. Y cyflog llawn amser cyfatebol yw £177,184

2017-2018									
Daliwr y Swydd:	Nodiadau:	Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau) £	Bonwsau £	Lwfans Treuliau £	Treuliau Eraill £	Buddion mewn nwyddau £	Cyfanswm tâl heb gynnwys cyfraniadau pensiwn £	Cyfraniadau Pensiwn £	Cyfanswm tâl gan gynnwys cyfraniadau pensiwn £
Prif Gwnstabl – M. Polin		143,803	0	105	0	3,823	147,731	0	147,731
Prif Gwnstabl – G. Pritchard	1	9,050	0	0	0	220	9,270	2,141	11,411
Dirprwy Brif Gwnstabl		111,260	0	134	0	3,276	114,670	26,041	140,711
Dirprwy Brif Gwnstabl	2	7,452	0	0	0	289	7,741	1,703	9,444
Prif Gwnstabl Cynorthwyol		106,674	0	6	0	4,297	110,977	25,108	136,085
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	3	7,048	0	0	0	121	7,169	1,311	8,480
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau		101,805	0	2,392	0	1,940	106,137	16,594	122,731
Swyddog Meddygol yr Heddlu - Dr. A. Lister	4	34,398	0	0	0	0	34,398	5,607	40,005

Nodyn 1: Roedd deiliad y swydd yn cyflenwi'r swydd hon o 01/04/2017 i 23/04/2017.

Nodyn 2: Roedd deiliad y swydd yn cyflenwi'r swydd hon o 01/04/2017 i 23/04/2017.

Nodyn 3: Roedd deiliad y swydd yn cyflenwi'r swydd hon o 01/04/2017 i 23/04/2017.

Nodyn 4: Mae Swyddog Meddygol yr Heddlu yn gweithio llai o oriau o dan gytundeb. Y cyflog llawn amser cyfatebol yw £171,990.

2018-2019

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill y Prif Gwnstabl a oedd yn derbyn mwy o gydnabyddiaeth na £60,000 am y flwyddyn (gan eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr):

Bandiau Cyflog	Nifer y Gweithwyr 2018-2019	Nifer y Gweithwyr 2017-2018
£60,000 - £64,999	15	17
£65,000 - £69,999	8	8
£70,000 - £74,999	5	4
£75,000 - £79,999	4	4
£80,000 - £84,999	5	6
£85,000 - £89,999	3	0
£90,000 - £94,999	0	2
£95,000 - £99,999	1	1
£100,000 - £104,999	1	0

Amlinellir y nifer o becynnau ymadael gyda chyfanswm cost bob band a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band cost pecynnau ymadael (yn cynnwys taliadau arbennig)	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer yr ymadawiadau eraill a gytunwyd		Cyfanswm nifer y pecynnau ymadael ym mhob band cost		Cyfanswm cost y pecynnau ymadael ym mhob band	
	2017-18	2018-19	2017-18	2018-19	2017-18	2018-19	2017-18	2018-19
	No.	No.	No.	No.	No.	No.	£000	£000
£ 0 - £20,000	0	0	7	4	7	4	31	16
£ 20,001 - £40,000	0	0	0	0	0	0	0	0
£ 40,001 - £60,000	0	0	0	0	0	0	0	0
£ 60,001 - £80,000	0	0	5	5	5	5	376	386
£ 80,001 and above	0	0	1	8	1	8	91	761

Cymhareb Tâl Canolrifol

Mae cymhareb tâl canolrifol y Prif Gwnstabl yn cymharu cydnabyddiaeth canolrifol sy'n gyfatebol i lawn amser y staff a gyflogir gan y Prif Gwnstabl.

Rydym wedi defnyddio Tâl Canolrifol y Prif Gwnstabl gan mai ef yw'r swyddog rheng uchaf ar gyfer y gymhareb hon. Mae Swyddog Meddygol yr Heddlu yn gyflogedig yn rhan amser a chostau llawn amser cyfatebol yw £177,184. Nid ydym wedi defnyddio costau llawn cyfatebol Swyddogion Meddygol yr Heddlu ar gyfer y gymhareb hon gan nad ydynt y swyddog rheng uchaf.

	2018-2019	2017-2018
Tâl y Prif Gwnstabl	171,647	147,626
Tâl canolrif staff y Prif Gwnstabl	32,881	32,910
Cymhareb tâl canolrif:	5.2	4.5

15. Partïon Perthnasol

Nid oes buddiannau neu gysylltiadau perthnasol o'r Prif Swyddogion neu eu teuluoedd uniongyrchol, a allai ddylanwadu neu reoli'r gwneud penderfyniadau, polisïau neu drafodion ariannol Heddlu Gogledd Cymru/Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae proses gadarn hefyd mewn lle i gymeradwyo a chofrestru buddiannau busnes staff a swyddogion heddlu.

Mae gwraig y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn gynghorydd ar Gyngor Wrecsam ac yn aelod o'r Pwyllgor Cynllunio, Pwyllgor Craffu Diogelu a Llesiant, Pwyllgor Tir ac Adeiladau Corfforaethol a'r Pwyllgor Trwyddedu.

Mae'r Prif Gwnstabl yn ymddiredolwr PACT (Ymddiriedolaeth Heddlu Gogledd Cymru a'r Gymuned). Mae'r Heddlu'n dyrannu nawdd o incwm a dderbynnir drwy Gyfrif Cronfa Eiddo'r Heddlu i gynorthwyo prosiectau PACT. Amcanion y prosiectau yw codi proffil diogelwch cymunedol, lleihau ofn trosedd yn sylweddol ac felly gwella ansawdd bywyd drwy gydol Gogledd Cymru. Yn 2018-19 roedd hyn yn cyfateb i £29,000 a roddwyd o'r gronfa i PACT a chynorthwyo wrth fodloni costau gweinyddu'r Gronfa sef £43.675.51.

Mae'r Prif Gwnstabl yn cyfranogi mewn Rhaglen Ymyrraeth Cyffuriau. Mae'n bartneriaeth a ariennir gan grantiau gyda chyfrifoldeb i leihau troseddau a marwolaethau perthnasol i gyffuriau drwy ddarparu cymorth a gwasanaethau. Mae'r Bartneriaeth yn cynnwys swyddogion o'r Heddlu, Partneriaethau Diogelwch Cymunedol, Byrddau Iechyd Lleol, Gwasanaeth Prawf Gogledd Cymru, Llys Ynadon Gogledd Cymru, Gwasanaeth Carchardai EM, Canolfan Waith a Llywodraeth Cymru.

Gwnaeth aelodau'r Cydbwyllgor Archwilio ddatgan eu holl fuddiannau ariannol sy'n berthnasol i gytundebau a busnesau ar benodiad gan arwyddo cytundeb i lynu at Saith Egwyddor Bywyd Nolan a datgan unrhyw fuddiannau diwygiedig i'r Prif Weithredwr. Ceir datganiadau o ddi-ddordeb aelodau'r Cydbwyllgor Archwilio ar wefan Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd www.northwales-pcc.gov.uk

16. Buddion Terfynu

Defnyddiodd y Prif Gwnstabl y rheoliadau canlynol o ran buddion terfynu:

- Rheoliadau Llywodraeth Leol (Terfynu Cyflogaeth yn Gynnar) (Iawndal yn ôl Disgresiwn) (Cymru a Lloegr) 2006 (fel y'i diwygiwyd) a
- Rheoliadau Llywodraeth Leol (Terfynu Cyflogaeth yn Gynnar) (Iawndal yn ôl Disgresiwn) (Cymru a Lloegr) 2000 (fel y'i diwygiwyd)

a therfynodd gytundebau nifer o weithwyr yn 2018-2019 gan fynd i gostau o £1.163 miliwn (2017-2018 £0.498 miliwn) fel y dadlennir yn nodyn 14.

17. Cynlluniau Pensiwn Buddion Diffiniedig

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion a gweithwyr eraill, mae'r Prif Gwnstabl yn cynnig buddion ymddeoliad. Er na fydd y buddion hyn mewn gwirionedd yn daladwy hyd nes y bydd gweithwyr yn ymddeol, mae gan y Prif Gwnstabl ymrwymiad i wneud y taliadau (ar gyfer y buddion hynny) ac i'w dadlennu pryd mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliad yn y dyfodol.

Mae'r Prif Gwnstabl yn cyfranogi mewn dau gynllun pensiwn:

- Gweinyddir y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (LPGS) ar gyfer Staff yr Heddlu gan Gyngor Gwynedd. Mae hwn yn gynllun cyflog terfynol budd diffiniedig a ariennir, sy'n golygu bod y gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, wedi'i chyfrifyddu ar lefel sydd â'r bwriad i fantoli'r dyledion pensiwn i asedau buddsoddiad. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn un corff rhestredig o fewn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac nid ydynt wedi'u rhannu yn y cyfrifon.

Gweithredir Cronfa Bensiwn Gwynedd o dan fframwaith rheoleiddiol y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Cyfrifoldeb Pwyllgor Pensiynau Cyngor Gwynedd yw llywodraethu'r cynllun. Penderfynir ar bolisi yn unol â rheoliadau'r Gronfa Bensiynau. Penodir rheolwyr buddsoddiadau'r gronfa gan y pwyllgor.

Y prif risgiau i'r Prif Gwnstabl o ran y cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (e.e. tyniadau ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a chyflawniad buddsoddiadau ecwiti a gedwir gan y cynllun. Lleiheir y rhain i ryw raddau gan y gofyniadau statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol gan statud i'r Gronfa Gyffredinol fel y disgrifir yn y nodyn polisiau cyfrifyddu.

Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddion ôl-ymddeoliad dewisol ar ymddeoliad cynnar - mae hwn yn drefniant buddion diffiniedig nas ariennir, lle cydnabyddir dyledion pan wneir dyfarniadau.

- Cynllun Pensiwn yr Heddlu i Swyddogion Heddlu. Mae hwn yn gynllun cyflog terfyn budd diffiniedig nas ariennir. Mae'n golygu nad oes asedau buddsoddiad wedi'u casglu i fodloni'r dyledion pensiwn. Mae angen i arian parod gael ei greu i fodloni taliadau pensiwn presennol oherwydd eu bod yn gostwng yn ddyledus yn y pen draw. O dan Reoliadau Cronfa Bensiwn yr Heddlu 2007, os yw'r symiau sy'n dderbyniadwy gan y gronfa pensiwn am y flwyddyn yn llai na'r symiau sy'n daladwy, rhaid i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd drosglwyddo swm sy'n ofynnol i fodloni'r diffyg i'r gronfa pensiwn bob blwyddyn. Yn amodol ar graffu a chymeradwyaeth seneddol, bodlonir hyd at 100% o'r gost hon gan grant ychwanegiad pensiwn llywodraeth ganolog. Fodd bynnag, os yw'r gronfa pensiwn mewn gwarged am y flwyddyn, mae angen i'r gweddill gael ei drosglwyddo o'r gronfa pensiwn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd sydd yna'n gorfod ad-dalu'r swm i lywodraeth ganolog.

Trafodion sy'n Berthnasol i Fuddion Ôl-Gyflogaeth:

Mae'r Prif Gwnstabl yn cydnabod cost buddion ymddeoliad yn y gost gwasanaethau a hysbyswyd pan enillir hwy gan weithwyr yn hytrach na phan delir y buddion yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r gost mae angen i ni ei wneud yn erbyn y dreth gyngor yn seiliedig ar yr arian parod sy'n daladwy yn y flwyddyn, felly caiff cost wirioneddol buddion cyflogaeth/ymddeoliad o'r Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn eu gwrthdroi. Yn 2017-2018 gwnaed rhagdaliad o £1.594 miliwn i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol o ran cyfandaliadau sy'n berthnasol i 2018-2019 a 2019-2020. Derbyniwyd gostyngiad sylweddol am y rhagdaliad hwn. Gan fod y swm hwn wedi'i gyfrif amdano o fewn Mantolen y Comisiynydd Heddlu a Throsedd, nid oedd wedi'i gynnwys yn nhrefodion a chyfanswm dyledion y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Fodd bynnag, oherwydd rheoliadau Pensiwn, nid yw'n bosibl trin y taliad hwn fel rhagdaliad, gan arwain at orfod codi gwerth 2 flynedd o'r cyfandaliad yng nghyfrifon 2018-2019 (wedi codi ar flwyddyn yn barod yn 2017-2018).

Dyfarniad McCloud/Sargeant

Mae gan Brif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru, ynghyd â Phrif Gwnstabiliaid eraill a'r Swyddfa Gartref, 49 hawliad yn eu herbyn ar hyn o bryd gyda Thribiwnlys Cyflogaeth Canol Llundain. Mae'r hawliadau o ran gwahaniaethu anghyfreithlon honedig yn codi o Ddarpariaethau Trosiannol yn Rheoliadau Pensiwn yr Heddlu 2015.

Mae honiadau o wahaniaethu anghyfreithlon wedi'u gwneud hefyd o ran y newidiadau i'r rheoliadau Pensiwn Barnwriaeth ac Ymladdwyr Tân. Ym mis Rhagfyr 2018 gwnaeth y Llys Apeliadau (McCloud / Sargeant) ddyfarnu fod yr 'amddiffyniad trosiannol' a gynigir i rai aelodau fel rhan o'r diwygiad i bensiynau sector cyhoeddus yn cyfateb i wahaniaethu anghyfreithlon. Ar 27 Mehefin gwrthododd y Goruchaf Lys wrthod caniatâd i apelio yn achos McCloud. Yng ngoleuni hyn, rhagwelir y bydd y Llys yn gofyn am newidiadau i drefniadau i weithwyr a drosglwyddwyd i'r cynlluniau newydd o bosib gan gynnwys aelodau o Gynllun Pensiwn yr Heddlu. Byddai hyn yn arwain at gynydd yn nyledion Cynllun Pensiwn yr Heddlu a'n hactiwariad (Adran Actwari'r Llywodraeth, GAD) yn defnyddio rhagdybiaethau penodol. Mae defnyddio'r rhain ledled cynllun yr Heddlu ar y cyfan wedi amcangyfrif y cynnydd posibl yn nyledion y cynllun i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd i fod oddeutu 4.4% neu £75.59 miliwn o ddyledion y cynllun pensiwn. Adlewyrchir y cynnydd hwn yn y Dadleniad IAS19 fel Cost Gwasanaeth Blaenorol. Mae'r actiwariad wedi tynnu sylw fod yr amcangyfrif hwn yn seiliedig ar un cywiriad posibl. Mae hefyd yn seiliedig ar effaith posibl unrhyw wahaniaeth ym mhroffil aelodaeth yr heddlu o'i gymharu â'r cynllun ar y cyfan a bod y ffigyrau'n hynod sensitif i ragdybiaethau ynghylch twf enillion tymor byr.

Mesurir effaith cynnydd mewn dyledion cynllun sy'n codi o ddyfarniad McCloud / Sargeant drwy'r broses priso pensiwn, sy'n penderfynu cyfraddau cyfraniad cyflogwr a gweithiwr. Mae'r prisiad nesaf Pensiwn yr Heddlu i fod i ddigwydd yn 2020 gyda'r canlyniadau arfaethedig i'w gweithredu ar gyfer 2023/24. Bydd angen i heddluoedd gynllunio am effaith hyn ar gyfraddau cyfraniadau cyflogwr ar y cyd â newidiadau eraill a nodir drwy'r broses briso.

Penderfynir ar effaith cynnydd mewn taliadau pensiwn cynyddol sy'n codi o McCloud / Sargeant drwy Reoliadau Cronfa Bensiwn yr Heddlu 2007. Mae'r rhain angen awdurdod yr heddlu i gynnal cronfa pensiwn yr heddlu lle mae telir cyfraniadau swyddogion a chyflogwyr ac o le y daw taliadau pensiwn i swyddogion sydd wedi ymddeol. Os nad oes gan gronfa pensiwn yr heddlu ddigon o arian i fodloni cost pensiynau mewn blwyddyn, mae'r swm angenrheidiol i fodloni'r diffyg yn cael ei dalu gan yr Ysgrifennydd Gwladol i'r awdurdod heddlu ar ffurf grant ychwanegiad o lywodraeth ganolog.

O ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, pan ddiwygiwyd y strwythur buddion yn 2014, cymhwyswyd amddiffynfeydd trosiannol i aelodau hynach penodol a oedd yn agos i oedran ymddeol arferol. Mae'r buddion a gronwyd o 1 Ebrill 2014 gan yr aelodau hyn yn amodol ar 'danategiad' sy'n sicrhau nad yw'r aelodau hyn yn colli allan o gyflwyno'r cynllun newydd, drwy mewn gwirionedd roi'r buddion gwell iddynt o'r cynlluniau hen a newydd.

Fel gyda Chynllun Pensiwn yr Heddlu, disgwylir i ddyfarniad McCloud/Sargeant fod yn berthnasol i Gynllun Pensiwn Llywodraeth Leol. Gan hynny, efallai bydd angen i fuddion a gronnir o 2014 gael eu gwella fel y gall holl aelodau, waeth bynnag eu hoedran, elwa o'r tanategiad. Fel arall, gall adferiad gael ei gyflawni mewn ffordd wahanol, er enghraifft drwy dalu iawndal. Bydd angen i'r Llywodraeth ddigolledu aelodau iau am y driniaeth lai ffafriol maent wedi'i derbyn ers i'r darpariaethau trosiannol ddod i rym. Bydd angen iddynt ailedrych ar newidiadau cynllun pensiwn sy'n mynd ymlaen fel y disodlir yr elfennau gwahaniaethu i holl aelodau.

Disgwylir i'r dyfarniad gael effaith eang ar grwpiau sector cyhoeddus eraill, ond bydd graddau'r effaith yn dibynnu ar natur y trefniadau trosglwyddo a roddir mewn lle. Fodd bynnag, mae ein hactwari ar gyfer y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Lleol wedi hysbysu fod y ragdybiaeth cynnydd cyflog tymor hir a fabwysiadwyd gan Gronfa Bensiwn Gwynedd wedi'i gosod yn gyfartal i CPI ym mhriiad 2016. Mae hyn yn golygu y tybir fod cyflog terfynol a buddion CARE i adbriso yn unol â CPI. Oherwydd y gyfradd gronid fwy hael a gymhwysir i fuddion CARE, mae hyn yn golygu na fyddai'r trefniant trosiannol yn berthnasol i unrhyw aelodau. Ni fyddai cynnydd buddion cyflog terfynol yn mynd tu hwnt i werth buddion CARE sy'n cronni dros yr un cyfnod. Fel y cyfryw, at ddibenion adroddiad cyfrifyddu pensiwn 2018/19, nid oes dyled ychwanegol i'w chydabod.

Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr a'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	- Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu		Cyfanswm
	2018-2019 £000	2017-2018 £000	2018-2019 £000	2017-2018 £000	2018-2019 £000
Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr					
<i>Cost Gwasanaethau:</i>					
<i>Cost Gwasanaeth yn cynnwys:</i>					
Cost Gwasanaeth Presennol	-12,918	-12,070	-28,440	-28,160	-41,358
Cyfraniadau Buddion nas Ariannwyd	117	114	0	0	117
Enillion (-)/Colledion (+) Gwasanaeth Blaenorol	0	0	-75,590	-1,030	-75,590
Elw (-)/colled (+) o setliadau	0	0	0	0	0
Trosglwyddiadau i Mewn	0	0	-310	-430	-310
Grant ychwanegiad Pensiwn Heddlu derbyniadwy	0	0	26,404	22,958	26,404
<i>Incwm a Gwariant ariannu a buddsoddi</i>					
Traul llog net	-1,700	-1,631	-41,780	-42,870	-43,480
Cyfanswm Budd Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	-14,501	-13,587	-119,716	-49,532	-134,217
<i>Budd Ôl-gyflogaeth Arall a Godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr</i>					
<i>Ailfesur y ddyled budd diffiniedig net sy'n cynnwys:</i>					
Elw ar asedau cynllun (gan eithrio'r swm a geir yn y gost llog net)	10,645	1,467	0	0	10,645
Enillion (+) a cholledion (-) actiwaraidd yn codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	0	0	0	-54,500	0
Enillion (+) a cholledion (-) actiwaraidd yn codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	-27,574	6,039	-49,980	51,240	-77,554
Enillion (+) a cholledion (-) profiad eraill	-52	-15	5,050	-7,310	4,998
Cyfanswm Budd Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	-31,482	-6,096	-164,646	-60,102	-196,128
Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn					
Gwrthdroi costau net a wnaed i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth o fuddion ôl-gyflogaeth yn unol â'r cod	-14,501	-13,587	-119,716	-49,532	-134,217
<i>Swm a godwyd mewn gwirionedd yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:</i>					
Cyfraniadau cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun	5,337	7,204			5,337
Llai: Addasiad rhagdaliad *	1,594	-1,594			1,594
Cyfraniadau Cyflogwr wedi'u haddasu	6,931	5,610			6,931
Buddion ymddeoliad sy'n daladwy i bensiynwyr			16,536	15,682	16,536

* rhagdaliad o £1.594m am gyfandaliadau'n ddyledus yn 2018-19 a 2019-20, a welir yn y Fantolen fel rhagdaliad ar 31 Mawrth 2018, ond sydd wedi'i wrthdroi ar 31 Mawrth 2019.

Asedau a Dyledion Pensiynau a Gydnyddir yn y Fantolen.

Mae'r swm a geir yn y fantolen sy'n codi o ddyled y Comisiynydd Heddlu a Throsedd o ran ei gynlluniau buddion diffiniedig fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu		Cyfanswm
	31 Mawrth 2019 £000	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2019 £000	31 Mawrth 2018 £000	31 Mawrth 2019 £000
Gwerth presennol y ddyled budd ddiffiniedig	296,328	250,443	# 1,793,470	1,645,360	2,089,798
Gwerth teg o asedau cynllun	-210,875	-191,135	0	0	-210,875
Addasiad rhagdaliad *	0	1,594	0	0	0
Is-gyfanswm	85,453	60,902	1,793,470	1,645,360	1,878,923
Symudiad arall yn y ddyled (+)/ased (-) (os yn berthnasol)	0	0	0	0	0
Dyled net yn codi o'r ddyled budd diffiniedig	85,453	60,902	1,793,470	1,645,360	1,878,923

yn cynnwys £75.59m o ddyled ychwanegol a amcangyfrifir o ddyfarniad McCloud

Cymodi'r Symudiad yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2019 £000	31 Mawrth 2018 £000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	189,541	179,237
Incwm llog	5,209	4,731
Elw (+)/colled (-) ailfesuriad:		
- yr elw ar asedau cynllun, gan eithrio'r swm a geir yn y gost llog net	10,645	1,467
- Arall (os yn berthnasol)	0	0
Effaith newidiadau mewn cyfraddau cyfnewid tramor	0	0
Cyfraniad gan gyflogwyr	6,931	5,610
Cyfraniadau gan weithwyr	2,159	1,952
Buddion a dalwyd	-3,610	-3,456
Arall (os yn berthnasol)	0	0
Gwerth teg clo asedau'r cynllun	210,875	189,541

Cymodi Gwerth Presennol Dyledion y Cynllun (Dyled Budd Ddiffiniedig)

	Dyledion a Ariannwyd: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Dyledion nas Ariannwyd: Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2019 £000	2018 £000	2019 £000	2018 £000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	250,443	239,653	1,645,360	1,622,080
Cost gwasanaeth presennol	12,918	12,070	28,440	28,160
Cost llog	6,909	6,362	41,780	42,870
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	2,159	1,952	7,020	7,050
Enillion (+) a cholledion (-) profiad eraill				
- Enillion (+) a cholledion (-) actiwaraidd yn codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	0	0	0	-54,500
- Enillion (+) a cholledion (-) actiwaraidd yn codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	27,574	-6,039	49,980	51,240
- Enillion/colledion profiad eraill	52	15	-5,050	-7,310
Costau gwasanaeth blaenorol	0	0	75,590	1,030
Colledion (+)/enillion (-) ar gwtogi (lle bo'n berthnasol)	0	0	0	0
Dyledion a dybiwyd ar gyfuniadau endid	0	0	0	0
Trosglwyddiadau i Mewn	0	0	310	430
Buddion a dalwyd	-3,610	-3,456	-49,960	-45,690
Dyledion a ddilëwyd ar setliadau (lle bo'n berthnasol)	-117	-114	0	0
Balans clo ar 31 Mawrth	296,328	250,443	1,793,470	1,645,360

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol			Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		
	2018-2019			2017-2018		
	Dyfnbrisiau mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau nas dyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm	Dyfnbrisiau mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau nas dyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm
£000	£000	£000	£000	£000	£000	
Arian parod ac arian parod cyfwerth	5,424	0	5,424	7,198	0	7,198
Llai: Addasiad rhagdaliad *	0	0	0	-1,594	0	-1,594
Is-gyfanswm	5,424	0	5,424	5,604	0	5,604
Diogelwch Ecwiti: <i>Yn ôl math o ddiwydiant:</i>						
Defnyddiwr	5,248	0	5,248	5,677	0	5,677
Gweithgynhyrchu	6,313	0	6,313	6,271	0	6,271
Ynni a Gwasanaethau	0	0	0	599	0	599
Sefydliadau Ariannol	2,461	0	2,461	3,381	0	3,381
Iechyd a Gofal	13,483	0	13,483	9,706	0	9,706
Technoleg gwybodaeth	3,689	0	3,689	7,267	0	7,267
Arall	7,160	0	7,160	659	0	659
Is-gyfanswm	38,354	0	38,354	33,560	0	33,560
Diogelwch Dyledion:						
Bondiau Corfforaethol (gradd fuddsoddi)	0	0	0	0	0	0
Bondiau Corfforaethol (gradd heb fuddsoddi)	0	0	0	0	0	0
Llywodraeth y DU	0	0	0	0	0	0
Arall	0	30,641	30,641	0	27,785	27,785
Is-gyfanswm	0	30,641	30,641	0	27,785	27,785
Eiddo: <i>Yn ôl math:</i>						
Eiddo'r DU	6,706	12,576	19,282	4,465	10,120	14,585
Eiddo Tramor	0	112	112	0	176	176
Is-gyfanswm	6,706	12,688	19,394	4,465	10,296	14,761
Deilliadau:						
Chwyddiant	0	0	0	0	0	0
Is-gyfanswm	0	0	0	0	0	0
Ecwiti Preifat:						
Y DU a thramor	0	11,448	11,448	0	7,433	7,433
Is-gyfanswm	0	11,448	11,448	0	7,433	7,433
Cronfeydd Buddsoddi Eraill ac ymddiriedolaethau uned:						
Ecwitiau	41,028	60,435	101,463	38,804	58,256	97,060
Bondiau	0	0	0	0	0	0
Seilwaith	0	4,151	4,151	0	3,338	3,338
Is-gyfanswm	41,028	64,586	105,614	38,804	61,594	100,398
Cyfansymiau	91,512	119,363	210,875	82,433	107,108	189,541

Sail am amcangyfrif Asedau a Dyledion

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned amcanestynol, sef amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol gan ddibynnu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwoldeb, lefelau cyflog ayyb.

Mae dyledion y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Cymru wedi'u hamcangyfrif gan Hymans Robertson ac mae dyledion Cynllun Pensiwn yr Heddlu wedi'u hamcangyfrif gan Adran Actwari'r Llywodraeth. Mae'r ddau yn sefydliad actwari annibynnol, mae amcangyfrifon y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn seiliedig ar werth llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2013.

Mae amcangyfrif y dyledion budd diffiniedig yn sensitif i'r tybiaethau actiwaraidd a ddefnyddir. Mae'r dadansoddiad sensitifrwydd isod wedi'i benderfynu yn seiliedig ar newidiadau posibl rhesymol o'r rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac yn rhagdybio am bob newid fod y rhagdybiaeth yn newid tra mae'r holl rhagdybiaethau eraill yn parhau'n gyson. Mae'r amcangyfrif yn y dadansoddiad sensitifrwydd wedi dilyn y polisiau cyfrifyddu am y cynllun h.y. ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio dull credyd uned amcanol. Ni wnaeth y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddir wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod o'r rhai hynny a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

2018-2019	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	Increase Cynnydd mewn rhagdybiaeth £000	Lleihad mewn rhagdybiaeth £000	Cynnydd mewn rhagdybiaeth £000	Lleihad mewn rhagdybiaeth £000
Hirhoedledd (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) mewn 1 flwyddyn)	11,853	-11,853	44,000	-44,000
Cyfradd chwyddiant (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	30,089	-30,089	141,000	-141,000
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	7,959	-7,959	21,000	-21,000
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	30,089	-30,089	141,000	-141,000
Cyfradd ar gyfer gostwng dyledion cynllun (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	-38,839	38,839	-174,000	174,000

Strategaeth Cyfateb Asedau a Dyledion (ALM)

Nid oes gan bwyllgor pensiynau Cyngor Gwynedd strategaeth cyfateb asedau a dyledion (ALM). Cyfrifoldeb y pwyllgor pensiynau yw strategaeth rheoli risgiau'r Gronfa. Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol y Gronfa Bensiwn yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy marchnadoedd ariannol ac yn ceisio lleihau effeithiau andwyol posibl ar yr adnoddau sydd ar gael i dalu pensiynau. Mae'r Awdurdod Gweinyddu wedi creu Datganiad Strategaeth Ariannu ar y cyd ac Actiwaraid y Gronfa, sy'n dweud sut y rheolir diddyledrwydd a risg o ran dyledion. Adolygwyd a diweddarwyd y Strategaeth yn dilyn y prisio actiwaraidd yn 2016. Mae wedi cymryd safbwynt cyffredinol o'r lefel o risg sy'n gynhenid yn y polisi buddsoddi a amlinellir yn y Datganiad Strategaeth Buddsoddiadau a gyhoeddir o dan Reoliad 12 Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2016, (y rheoliadau buddsoddi) a'r polisi ariannu a amlinellwyd yn y Datganiad. Mae'r dogfennau hyn yn parhau i gael eu hadolygu i sicrhau fod y proffil risg cyffredinol yn parhau'n briodol.

Effaith ar Lif Arian Parod y Comisiynydd Heddlu a Throsed

Amcanion y cynllun yw cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosibl. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno ar strategaeth gydag actwari'r cynllun i gyflawni lefel ariannu o 100% dros yr 20 mlynedd nesaf. Monitrir lefelau ariannu'n flynyddol. Cwblheir y prisio bob tair blynedd nesaf ar 31 Ebrill 2019.

Bydd angen i'r cynllun ystyried y newidiadau cenedlaethol i'r cynllun o dan Ddeddf Gwasanaethau Pensiynau Cyhoeddus 2013. O dan y Ddeddf, gall y Cynllun Pensiynau Llywodraeth Leol yng Nghymru a Lloegr a'r prif gynlluniau gwasanaeth cyhoeddus presennol eraill beidio â darparu buddion o ran gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2014 (neu wasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2015 ar gyfer prif gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus eraill yng Nghymru a Lloegr). Mae'r Ddeddf yn darparu rheoliadau cynllun i gael eu gwneud o fewn fframwaith cyffredin, sefydlu cynlluniau enillion cyfartalog gyrfa newydd wedi'u hadbriso i dalu pensiynau a buddion eraill i weision cyhoeddus penodol.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn rhagweld talu £6.345 miliwn o gyfraniadau i'r cynllun yn 2019-2020.

Hyd cyfartalog cymhwysol y ddyled budd ddiffiniedig i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yw 22.2 mlynedd, 2018-2019, (22.2 mlynedd 2017-2018). Y cyfartaledd cymhwysol ar gyfer Cynllun Pensiwn yr Heddlu yw 22.0 mlynedd, 2018-2019, (21.0 mlynedd 2017-2018).

18. Lwfansau Aelodau

Mae costau'r Pwyllgor Archwilio wedi'u rhannu'n gyfartal rhwng y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Mae'r cyfanswm isod yn cynrychioli cyfanswm y gost am y flwyddyn.

Mae'r cynnydd mewn costau yn berthnasol i rai hawliadau o 2017-18, costau trosglwyddo. O fis Ebrill 2018 gwnaeth Aelodau'r Pwyllgor Archwilio dderbyn cynnydd yn eu lwfans am gymryd cyfrifoldeb ychwanegol.

	2018-2019		2017-2018	
	£000	Nifer Aelodau	£000	Nifer Aelodau
Lwfansau	13	5	6	5
Treuliau	1		0	
	14		6	

Ceir gwybodaeth bellach ar lwfansau taledig yr aelodau ar www.northwales-pcc.gov.uk.

19. Offerynnau Ariannol yn cynnwys Natur a Graddau'r Risgiau sy'n Codi

Y Grŵp sy'n talu'r risgiau a'r gwobrwyon ariannol, a chedwir y cyfrifon, y nodiadau a'r datgeliadau ategol yng Nghyfrifon y CHTh/Grŵp.

20. Cynlluniau Partneriaeth

Mae'r Grŵp ynghlwm mewn gwaith partneriaeth gyda DangerPoint Ltd ac Ymddiriedolaeth yr Heddlu a'r Gymuned (PACT). Mae manylion am gyfrifon PACT a DangerPoint ar gael ar gais.

21. Gweithrediadau/Cydweithrediad a Reolir ar y Cyd

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn rhan o nifer o gydweithrediadau (yn rhanbarthol a chenedlaethol). Ym mhob enghraifft mae'r cyfrifon Grŵp yn adlewyrchu ein cyfran o incwm, gwariant a llifoedd arian parod sy'n codi o strwythur y trefniant. Gan fod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn derbyn holl incwm a nawdd, bydd unrhyw incwm sy'n dderbyniadwy o strwythur y trefniant yn cael ei gredydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Gan fod y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr y Prif Gwnstabl yn cynnwys y gwariant sy'n codi o'r cydweithrediadau hyn, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn credydu'r Prif Gwnstabl gyda swm cyfatebol drwy'r nawdd o fewn y grŵp.

Mae canllaw CIPFA ar gyfrifyddu ar gyfer cydweithrediad wedi'i ystyried wrth benderfynu ar natur y cysylltiadau. Gan fod y mwyaf o drefniadau â rheolaeth ar y cyd drwy fwrdd rheoli strategol, ystyrir fod y mwyaf wedi'u dosbarthu'n gywir fel gweithrediadau ar y cyd. Mae rhai trefniadau o natur gydweithredol ond wedi'u dosbarthu fel taliadau trydydd parti. Mae eraill yn cynnwys swyddogion o heddluoedd unigol yn cynnal dyletswyddau'n rheolaidd ond yn cael eu hariannu gan brif heddlu o grantiau a wnaed gan y Swyddfa Gartref, asiantaethau eraill neu sy'n cael eu hunan ariannu gan ffioedd a chostau.

Mae'r canlynol yn grwpio'r trefniadau i:

Cydweithrediad - Cydweithrediad Gweithrediadau ar y Cyd - taliadau Trydydd Parti

Cydweithrediad - Grant/Hunan-ariannwyd

Cydweithrediad - Gweithrediadau ar y Cyd

Troseddwy'r difrifol a threfniadol ym mis Ebrill 2009 sy'n dod â'r chwe heddlu rhanbarthol mewn cydweithrediad i ymdrin â throseddau difrifol a threfnedig ledled Gogledd Orllewin Lloegr. Mae cwmpasu gwaith nifer o dimau gyda Glannau Mersi fel y prif heddlu. Mae'r cyfrifon yn adlewyrchu ein cyfran o incwm a gwariant y trefniadau amrywiol fel a ganlyn:

2017-18 Gwariant Net £'000	Swyddogaethau	2018-19		
		Dadansoddiad o Wariant a Chyllid £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
220	Uned Drosedd Ranbarthol	220	0	220
42	Cudd-wybodaeth Carcharorion	69	-33	36
9	Uned Gudd-wybodaeth Ranbarthol	29	-21	8
168	Uned Gudd-wybodaeth Dechnegol	182	-10	172
94	Gwasanaeth Unigolion Gwarchodedig	89	0	89
161	Uned Gyfrinachol	178	-16	162
0	Tîm Adfer Asedau Rhanbarthol	59	-59	0
6	Swyddog Diogelwch Gweithredol	13	-7	6
0	Troseddau Seiber	30	-30	0
0	GAIN	4	-4	0
106	Fforensig Cudd	167	-60	107
0	ACE	12	-12	0
0	ECURFT	15	-15	0
0	Atal	11	-11	0
0	Aflonyddwch	27	-27	0
49	Cymorth Busnes	44	0	44
0	Grantiau Titan Eraill	17	-16	1
855	Cyfanswm	1,166	-321	845

Mae'r ymgyrchoedd ar y cyd canlynol gyda Swydd Gaer yn brif heddlu:

2017-2018 Gwariant Net £'000	Swyddogaethau	2018-2019		
		Dadansoddiad o Wariant a Chyllid £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
70	Uned Chwilio Tanddwr ar y Cyd	101	-28	73
21	Drylliau Tanio Rhanbarthol	53	-7	46
2,910	Cynghrair Plismona Arfog	2,964	-130	2,834
655	Cynghrair Gŵn	580	-1	579
0	Cytundeb Hyfforddiant MET Cynghrair Plismona Arfog	210	-210	0
14	ANPR	10	0	10
3,670	Cyfanswm	3,918	-376	3,542

Mae'r ymgyrchoedd canlynol yn gydweithrediad gyda heddluoedd eraill yng Nghymru. Mae cyfran dybiannol o'r gwariant a'r incwm wedi'i adlewyrchu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr a ddyrannwyd yn ôl canran poblogaeth ledled Cymru.

CYFRAN O GYDWEITHREDIAD GWASANAETH 2018-2019		Uned Cudd-wybodaeth Gwrth Derfysgaeth £000	Ymgynghorwyr Arbenigol Gwrth Derfysgaeth £000
Gwariant Gros	Poblogaeth %	£000	£000
De Cymru	42.38%	3,893	201
Dyfed Powys	16.54%	1,519	78
Gwent	18.80%	1,727	89
Gogledd Cymru	22.28%	2,046	106
Cyfanswm:	100.00%	9,185	474

Cyfanswm Incwm a Grantiau	Poblogaeth %	£000	£000
De Cymru	42.38%	-3,893	-201
Dyfed-Powys	16.54%	-1,519	-78
Gwent	18.80%	-1,727	-89
Gogledd Cymru	22.28%	-2,046	-106
Cyfanswm:	100.00%	-9,185	-474

CYFRAN O GYDWEITHREDIAD GWASANAETH 2017-2018		Uned Cudd-wybodaeth Gwrth Derfysgaeth £000	Ymgynghorwyr Arbenigol Gwrth Derfysgaeth £000
Gwariant Gros	Poblogaeth %	£000	£000
Dyfed Powys	16.57%	1,113	75
Gwent	18.76%	1,260	85
Gogledd Cymru	22.35%	1,501	102
De Cymru	42.31%	2,842	193
Cyfanswm:	100.00%	6,716	455

Cyfanswm Incwm a Grantiau	Poblogaeth %	£000	£000
Dyfed Powys	16.57%	-1,113	-75
Gwent	18.76%	-1,260	-85
Gogledd Cymru	22.35%	-1,501	-102
De Cymru	42.31%	-2,842	-193
Cyfanswm:	100.00%	-6,716	-455

Yn 2017-2018 sefydlwyd Tîm Cydweithredu Cymru Gyfan yn y tymor byr i gydlynu gweithgarwch presennol a nodi cyfleoedd newydd ar gyfer cydweithrediad ledled y pedwar Heddlu yng Nghymru. Arweinir y tîm gan Ddirprwy Brif Gwnstabl a chaiff ei ariannu'n seiliedig ar gyfraniadau wedi'u cytuno gan bob Heddlu yng Nghymru. Roedd cyfanswm costau'r tîm yn 2019-2019 yn £396k (2017-2018 - £243k) ac roedd cyfraniad Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru i'r costau hyn yn £88k yn 2018-19 (2017-2018 - £58.5k).

Mae dyledwyr a chredydwyr o ran y trefniadau uchod wedi parhau ym mantolenni'r prif heddluoedd drwy gytundeb ar y ddwy ochr ar sail perthnasedd.

Cydweithrediad - Taliadau Trydydd Parti

Yr unig drefniant arwyddocaol o'r math hwn yw'r taliad a wnaed tuag at y Gwasanaeth Awyr Heddlu Cenedlaethol (NPAS) a oedd yn £0.505 miliwn yn 2018-2019 (£0.585 miliwn yn 2017-2018).

Cydweithrediad - Grant/Hunan-ariannu

Mewn nifer o drefniadau cydweithredu gwnaeth Gogledd Cymru ddarparu swyddogion ar secondiad i gynorthwyo'r trefniadau. Cafodd ei ad-dalu gan heddluoedd neu asiantaethau eraill a dderbyniodd arian grant gan y Swyddfa Gartref neu Lywodraeth Cymru i ofalu am gostau gwariant.

Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu

Telir Pensiynau Swyddogion Heddlu ar wahân i'r prif gyfrif refeniw. Telir cyfraniadau cyflogwyr a gweithwyr ac incwm Pensiynau eraill i'r cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu a'r holl wariant Pensiynau'r Heddlu allan o'r cyfrif. Mae Cynllun Pensiwn yr Heddlu yn gynllun nas ariennir. Fel y cyfryw, nid oes ganddo asedau buddsoddi. Mae angen i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn ôl deddfwriaeth i weithredu Cronfa Bensiwn ac mae'r symiau i'w talu i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn i'w manylu yn ôl rheoliad. Mae Rheoliadau Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu 2007 yn darparu fodunrhyw ddiffyg ar y cyfrif yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i gydbwysu'r nawdd i ddim. Ad-delir y diffyg hwn gan y Swyddfa Gartref ac fe'u ceir o fewn cyfrifon y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Yn yr un modd, mae unrhyw weddill sy'n codi o'r gwariant sy'n llai na'r incwm sy'n ofynnol i'w had-dalu i'r Swyddfa Gartref gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae lefelau cyfraniad gweithiwr a chyflogwyr yn seiliedig ar ganrannau tâl pensiynadwy a osodir yn genedlaethol gan y Swyddfa Gartref ac yn amodol ar adbriso bob tair blynedd gan Adran Actwari'r Llywodraeth. Mae rhwymedigaethau pensiwn tymor hir wedi'u manylu o fewn nodyn 34 Buddion Ymddeoliad.

Mae'r cyfrif Pensiwn wedi'i lunio i ryddhau dyledion i dalu dyledion wrth iddynt fod yn ddyledus. Nid ydynt yn ystyried pensiynau a dyledion eraill ar ôl diwedd y cyfnod. Mae holl drafodion y gronfa yn cael eu trin yn unol â Pholisïau Cyfrifyddu'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd fel yr amlinellir ar dudalennau 35 i 49. Gweinyddir y Gronfa Bensiwn drwy gytundeb trydydd parti.

2017-2018 £000	Cyfrif Cronfa	2018-2019 £000
	Cyfraniadau sy'n dderbyniadwy	
	Gan Gyflogwr:-	
12,547	- Arferol	12,616
0	- Ymddeoliadau cynnar	0
467	- Cost Gyfalaf am Ymddeoliad Afiechyd	1,111
7,048	Cyfraniadau Aelodau	7,018
437	Gwerthoedd Trosglwyddo a dderbyniwyd	336
20,499	Cyfanswm Incwm	21,081
	Buddion Taladwy	
33,716	Pensiynau	35,837
9,704	Buddion wedi cyfnewid a chyfundaliad o fuddion ymddeoliad	11,605
0	Cyfundaliad o Fuddion Marwolaeth	0
	Taliadau i ac ar gyfrif ymadawyr	
0	Trosglwyddiad allan i gynlluniau eraill	10
37	Ad-daliad Cyfraniadau	33
43,457	Cyfanswm y symiau sy'n daladwy	47,485
22,958	Swm Net sy'n Daladwy am y flwyddyn cyn trosglwyddiad o'r Gronfa Heddlu	26,404
-22,958	Cyfraniad Ychwanegol o'r Gronfa Heddlu (yn ôl grant) ¹	-26,404
0	Swm net sy'n daladwy/derbyniadwy am y flwyddyn	0
	Datganiad Ased Net:	
60	Cyfraniadau'n ddyledus gan gyflogwr	60
21	Buddion pensiwn di-dâl	21
-81	Asedau a dyledion presennol eraill (oni bai am ddyledion i dalu pensiynau a buddion eraill yn y dyfodol)	-81
0	Cyfanswm Dyledion	0

¹Mae cyfraniad ychwanegol y Swyddfa Gartref yn seiliedig ar 21.3% o gyfraniad cyflogwyr fel yn ôl y Prisiad Actwariol. Mae'r cyfrifon uchod yn seiliedig ar 24.2% o gyfraniad cyflogwr fel yn ôl y rheoliadau pensiwn
North Wales Police Chief Constable's Statement of Accounts 2018-2019

Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu

1. Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon Grŵp yn crynhoi trafodion y Comisiynydd Heddlu a Throsedd am y flwyddyn ariannol 2018-2019 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2019. Mae gofyn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwiliad (Cymru) 2014. Mae'r Rheoliadau angen i'r cyfrifon gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu iawn. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2016-2017, a gefnogir gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a chanllaw statudol a roddir o dan adran 12 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r cod yn manylu'r egwyddorion ac arferion angenrheidiol i baratoi Datganiad o Gyfrifon Grŵp sy'n cyflwyno safbwynt 'gwir a theg' o sefyllfa ariannol, cyflawniad ariannol a llifoedd arian parod y Prif Gwnstabl, gan gynnwys datganiadau ariannol y grŵp. **Caiff y polisiau, yr egwyddorion a'r arferion hyn eu cymhwyso yn yr un modd i gyfrifon y Prif Gwnstabl fel y maent i gyfrifon y grŵp ac maent wedi'u hysgrifennu ar lefel y grŵp. Ni fydd yr holl Bolisiau Cyfrifo yn berthnasol i'r Prif Gwnstabl, ond maent wedi'u cynnwys er mwyn cael set lawn o Bolisiau Cyfrifyddu o fewn y grŵp.**

Mae'r confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn gost hanesyddol, a ddiwygir gan adbriso categorïau penodol o asedau ac offerynnau ariannol anghyfredol.

2. Croniadau Incwm a Gwariant

Adroddir am weithgarwch yn y flwyddyn mae'n digwydd, nid yn unig pan wneir a derbynnir taliadau arian parod. Yn benodol:

- Cydnabyddir refeniw o werthiant nwyddau pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn trosglwyddo'r risgiau sylweddol a dyfarniadau perchnogaeth i'r prynwr. Mae'n debyg y bydd buddion economaidd neu bosibilrwydd gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodiad yn llifo at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.
- Cydnabyddir refeniw o ddarparu gwasanaethau i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd pan gall y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fesur canran cwblhad y trafodiad yn ddibynadwy. Mae'n debygol y gwnaiff buddion economaidd neu bosibilrwydd gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodiad lifo at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant pan y'i defnyddir. Pan mae bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a phryd y defnyddir nhw, cant eu trosglwyddo fel rhestr eiddo ar y Fantolen.
- Cofnodir costau o ran gwasanaethau a roddwyd (yn cynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) fel gwariant pan dderbynnir y gwasanaethau yn hytrach na phan wneir taliadau.
- Cyfrifir llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ac yn daladwy ar fenthyciadau yn y drefn honno fel incwm a gwariant ar sail y gyfradd log go iawn ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol, yn hytrach na'r llifoedd arian parod a oedd wedi'u gosod neu eu penderfynu gan y cytundeb.
- Pan mae refeniw a gwariant wedi'u cydnabod ond nid yw arian parod wedi'i dderbyn neu ei fod wedi talu dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen. Gosodir y lefel isaf o £3k i'w osod am y trafodion hyn.
Os na setlir dyledion, ysgrifennir balans y dyledwyr i lawr a gwneir cost i refeniw am yr incwm na fydd efallai'n cael ei gasglu.

3. Arian Parod ac Arian Parod Cyfwerth

Cynrychiolir arian parod gan arian parod mewn llaw a blaendaliadau gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb gyda hysbysiad o ddim mwy na 24 awr. Mae cyfwerth ag arian parod yn fuddsoddiadau a ellir aeddfedu ar unwaith o ddyddiad caffael ac sy'n barod yn drosadwy i symiau o arian parod hysbys gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian Parod, mae arian parod a'r hyn sydd gyfwerth ag arian parod yn cael eu dangos mewn net o orddrafftiau banc sy'n ad-daladwy ar alw ac yn ffurfio rhan hanfodol o reoli arian parod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

4. Eitemau eithriadol

Pan mae eitemau incwm a gwariant yn sylweddol, dadlennir eu natur a'u swm ar wahân, un ai ar flaen y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor sylweddol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

5. Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu, Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu i gywiro gwall sylweddol. Mae newidiadau yn yr amcangyfrifon cyfrifyddu wedi'u cyfrifyddu'n rhagolygol, h.y. yn y blynyddoedd presennol ac yn y dyfodol a effeithir gan y newid ac nad ydynt yn esgor ar addasiad o'r cyfnod blaenorol.

Gwneir newidiadau mewn polisiâu cyfrifyddu ond pan mae angen gan arferion cyfrifyddu priodol neu mae'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effaith trafodion, digwyddiadau eraill a chyflyrau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Pan wneir newid, oni bai y dywedir fel arall, fe'i cymhwysir yn ol-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a'r symiau cymharol am y cyfnod blaenorol fel petai bod y polisi newydd wedi bod yn gymwys erioed.

Cywirir gwallau sylweddol a ddarganfyddir mewn ffigyrau cyfnod blaenorol yn ol-weithredol drwy ddiwygio balansau agoriadol a symiau cymharol am y cyfnod blaenorol.

6. Costau i Refeniw Asedau Anghyfredol

Nid yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn codi dibrisiant, adbrisiad a diffyg neu ddilead ar wahân i wasanaethau, gwasanaethau cymorth neu gyfrifon masnachu.

Nid yw'n ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd godi'r dreth gyngor i ariannu colledion a dileadau dibrisiant, adbrisiad neu ddiffyg. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol sydd gyfwerth i swm sy'n cael ei gyfrif ar sail ddarbodus a benderfynir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn unol â chanllaw statudol.

Mae colledion a dileadau dibrisiant, adbrisiad a diffyg felly'n cael eu disodli gan y cyfraniad ym Malans y Gronfa Gyffredinol (Darpapiaeth Refeniw), a thrwy addasu trafodiad gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. Buddion Gweithwyr

Buddion Taladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddion gweithwyr tymor byr yw'r rhai hynny sydd i fod i'w setlo o fewn 12 mis o ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion fel cyflogau, gwyliau blynyddol taladwy ac absenoldeb salwch taladwy, bonysau a buddion anariannol (e.e. ceir) i weithwyr presennol. Maent yn cael eu cydnabod fel cost am wasanaethau yn y flwyddyn lle mae gweithwyr yn gwneud cymwynas â'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Gwneir cronïad am gost absenoldeb sy'n codi o hawliadau gwyliau neu amser i ffwrdd yn lle a enillir gan weithwyr ond na chymerir cyn diwedd y flwyddyn y gall gweithwyr eu cario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronïad ar y cyfraddau cyflog sy'n berthnasol yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, gan fod yn y cyfnod lle mae'r gweithiwr yn cymryd y budd. Codir y cronïad i'r Gweddill neu'r Diffyg ar Ddarpapiaeth Gwasanaeth, ond yna mae'n gwrthdroi drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn fel y gall buddion gwyliau gael eu codi i refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwyliau'n digwydd.

Buddion Terfynu

Buddion terfynu yw symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i derfynu cyflogaeth gweithiwr cyn y dyddiad ymddeoliad arferol neu benderfyniad gweithiwr i dderbyn diswyddiad gwirfoddol. Maent yn cael eu codi ar sail croniadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn ar y cynharaf: pan na all y Comisiynydd Heddlu a Throsedd dynnu'r cynnig o'r buddion hynny bellach; neu pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cydnabod costau ailstrwythuro.

Pan mae buddion terfynu'n cynnwys gwella pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn i Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i'r gronfa bensiwn neu'r pensiynwr yn y flwyddyn, nid y swm sy'n cael ei gyfrif yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn, mae angen neilltuad arian i ac o'r Gronfa Bensiwn wrth Gefn i ddisodli'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion terfynu gwella pensiwn a'u disodli gyda'r debydau am yr arian parod a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ynghyd ag unrhyw symiau tebyg sy'n daladwy ond yn ddi-dâl ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddion Ôl-Gyflogaeth

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyfranogi mewn dau gynllun pensiwn gwahanol. Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion diffiniedig sy'n berthnasol i dâl a gwasanaethau.

Staff sy'n gyflogedig yn Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Staff yr Heddlu

Mae'r gweithwyr yn gymwys i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Gwynedd. Dywedodd yr asesiad actiwaraid bob tair blynedd yn 2016 fod angen i gyfraniad y cyflogwr angen cael ei osod o leiaf 16.3% y flwyddyn ynghyd â chyfandaliad o £0.8m i fodloni dyledion y gronfa. Bydd yr asesiad bob tair blynedd nesaf yn digwydd yn 2019.

Swyddogion Heddlu

Tan 2005-2006 cafodd cost cynllun pensiynau'r heddlu, a oedd yn gynllun buddion diffiniedig nas ariannwyd, ei fodloni gan Gyfrif Incwm a Gwariant yr Awdurdod Heddlu blaenorol. Yn 2006-2007 roedd newid yn y ffordd yr oedd pensiynau'r heddlu yn cael eu cyfrif. Crëwyd cronfa ganolog gan y Swyddfa Gartref i fodloni cost pensiynau a thaliadau cyfnewid. Mae Comisiynwyr Heddlu a Throsedd yn talu canran o gyflogau swyddogion i'r gronfa (24.2% ar hyn o bryd). Mae pensiynau anaf yn parhau i fod yn gyfrifoldeb y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a chânt eu bodloni o Gyfrif Incwm a Gwariant y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun buddion diffiniedig:

- mae dyledion Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd wedi'u priodoli i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull uned a amcanir, h.y. asesiad o daliadau'r dyfodol a wneir o ran buddion ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan weithwyr, yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr ayyb, ac amcangyfrifon enillion amcanol gweithwyr presennol.
- mae'r dyledion yn cael eu gostwng i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ostyngiad yn seiliedig ar gyfradd ddangosol o elw ar fondiau Llywodraeth a addasir ar gyfer arenillion ychwanegol o fondiau corfforaethol ansawdd uchel (iBoxx Sterling Corporates AA).
- mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd wedi'u priodoli i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cael eu cynnwys y Fantolen ar eu gwerth teg:
  - Sicrhad sydd â dyfynbris ar bris cynnig presennol
  - Sicrhad sydd â dim dyfynbris ar amcangyfrif proffesiynol
  - Sicrhad unedol ar bris cynnig presennol
  - Eiddo ar werth y farchnad.

- dadansoddir y newid yn y ddyled bensiynau net i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- (i) Cost Gwasanaeth Presennol - y cynnydd yng ngwerth presennol y ddyled budd ddiffiniedig sy'n arwain o wasanaeth gweithwyr yn y cyfnod presennol sydd wedi'i ddyrannu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.
- (ii) Cost Gwasanaeth Blaenorol - y cynnydd mewn dyledion o ganlyniad i ddiwygiad neu gwtogiad cynllun y mae eu heffaith yn berthnasol i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach sydd wedi'u debydu i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr fel rhan o Gostau Heb eu Dosbarthu.
- (iii) Llog net ar y ddyled budd ddiffiniedig net (ased) - y gost llog net i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd o'r newid yn ystod y cyfnod yn y ddyled ddiffiniedig net (ased) sy'n codi o dreigl amser. Caiff ei godi i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Cyfrifir hyn drwy gymhwyso'r gyfradd ostyngiad a ddefnyddir i fesur y ddyled budd ddiffiniedig ar ddechrau'r cyfnod i'r ddyled budd ddiffiniedig net (ased) ar ddiwedd y cyfnod gan ystyried unrhyw newidiadau yn y ddyled budd ddiffiniedig net (ased) yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniad a thaliadau budd.

Cofiannau sy'n cynnwys:

- (i) Elw ar asedau cynllun - gan eithrio symiau a geir yn y llog net ar y ddyled budd diffiniedig net (ased) a chodir y Gronfa Bensiynau wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr Arall.
- (ii) Enillion neu golledion actiwaraidd - newidiadau yn y ddyled pensiynau net sy'n codi oherwydd nad yw digwyddiadau'n cyd-fynd â thybïaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd fod yr actwariaid wedi diweddarau eu tybïaethau a godir i'r Gronfa Bensiynau wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr Arall.

Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd - arian parod a delir fel cyfraniadau cyflogwyr i'r gronfa bensiwn wrth setlo dyledion. Nid chyfrifir hyn fel cost.

Mewn perthynas â buddion ymddeoliad, mae darpariaethau statudol angen balans y Gronfa Gyffredinol i'w godi gyda'r symiau sy'n daladwy gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu fod trosglwyddiadau i ac o'r Gronfa Bensiynau wrth Gefn yn disodli debydau a chredydau tybiannol ymddeoliad a'u disodli â'r debydau am arian parod a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac ynghyd ag unrhyw symiau eraill sy'n daladwy ond na thalwyd ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiannol ar y Gronfa Gyffredinol o fod angen cyfrif am fuddion ymddeoliad ar sail fod llifoedd arian parod yn cael eu hennill yn hytrach na buddion.

Buddion Diamod

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd rymoedd cyfyngedig i wneud dyfarniadau diamod o fuddion ymddeoliad pan geir ymddeoliadau cynnar. Cronnir unrhyw ddyledion a amcangyfrifir i godi o ganlyniad unrhyw ddyfarniad i unrhyw aelod o staff ym mlwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad. Cânt eu cyfrifyddu am ddefnyddio'r un polisiâu fel sy'n gymwysedig i'r Cynllun Pensiynau Llywodraeth Leol ac yn unol â phroses ymddeoliad cynnar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

8. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, sy'n ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan awdurdodir y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sy'n rhoi tystiolaeth o amodau a fodolodd ar ddiwedd y cyfnod adrodd, sydd angen i'r Datganiad o Gyfrifon gael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ol y cyfnod adrodd, sydd ddim angen addasu'r Datganiad o Gyfrifon i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle mae categori o ddigwyddiadau yn cael effaith sylweddol, gwneir dadleniad yn y nodiadau o natur y digwyddiadau ac amcan o'u heffaith ariannol.

Ni adlewyrchir pethau sy'n digwydd ar ôl dyddiad awdurdodi eu cyhoeddi yn y Datganiad o Gyfrifon.

9. Offerynnau Ariannol

Dyledion Ariannol

Cydnabyddir Dyledion Ariannol ar y Fantolen pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac sy'n cael eu mesur yn gychwynnol ar werth teg ac o ganlyniad yn cael eu trosglwyddo ar eu cost gohiriedig. Mae costau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr am log taladwy yn seiliedig ar swm cario ymlaen y ddyled, wedi lluosu gan gyfradd log go iawn am yr offeryn. Y gyfradd log go iawn yw'r gyfradd sy'n union yn gostwng y taliadau arian parod amcanol yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cydnabuwyd yn wreiddiol.

Mae'r swm a gyflwynir yn y fantolen o ran benthycia tymor hir a byr yw'r prif swm gweddilliol sy'n ad-daladwy (ynghyd â llog cronedig). Llog a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyciad.

Credydur a debydir enillion a cholledion adbryniad neu setliad cynnar benthycia i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu wedi digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciad sy'n cynnwys diwygio neu gyfnewid offerynnau presennol, mae'r premiwm neu'r gostyngiad yn cael ei ddiwynnu neu ei hychwanegu yn y drefn honno i gost ohiriedig y benthyciad newydd neu ddiwygiol. Mae'r dibrisiant i'r Datganiad Incwm a Gwariant yn cael ei wasgaru dros oes y benthyciad gan addasiad i'r gyfradd log go iawn.

Pan mae premiymau neu ostyngiadau wedi'u codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, mae rheoliadau'n caniatáu'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol i gael ei ledaenu yn y dyfodol. Polisi'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw lledaenu'r elw neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yr oedd y premiwm yn daladwy neu gellid derbyn gostyngiad pan gafodd ei ad-dalu. Rheolir y cysoni symiau a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol i gwrdd â Balans y Gronfa Gyffredinol gan y trosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol i ddau fath:

- benthyciadau a derbyniadau sy'n asedau sydd ag ad-daliadau sefydlog neu bendant ond nas dyfynnir mewn marchnad weithredol
- asedau ar gael i'w gwerthu sy'n asedau sydd â phris marchnad dyfynedig a/neu sydd ddim â thaliadau sefydlog neu bendant

Benthyciadau a Derbyniadau

Cydnabyddir benthyciadau a derbyniadau ar y Fantolen pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac sy'n cael eu mesur yn gychwynnol ar werth teg. O ganlyniad, cânt eu mesur ar eu cost ohiriedig yn cael eu trosglwyddo ar eu cost wedi'i dileu. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr am log derbyniadwy yn seiliedig ar swm cario ymlaen yr ased, wedi lluso gan gyfradd log go iawn am yr offeryn. Am y mwyafrif o'r benthyciadau mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi'i wneud, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n weddill sy'n dderbyniol (ynghyd â llog cronedig) a llog a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yw'r swm derbyniadwy am y flwyddyn yn y cytundeb benthyciad.

Pan nodir asedau fel rhai diffygiol oherwydd y tebygolrwydd yn codi o ddigwyddiad blaenorol na wneir taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb, dibrisir yr ased a chodir cost i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Mesurir y golled diffyg fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario ymlaen a gwerth presennol y llifoedd arian parod diwygiedig y dyfodol a ostyngir ar gyfradd log go iawn wreiddiol yr ased.

Credydir a debydir unrhyw enillion a cholledion wrth ddatgynabod ased i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Asedau sydd ar gael i'w gwerthu

Cydnabyddir asedau ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac sy'n cael eu mesur yn gychwynnol a'u cario ymlaen ar werth teg. Pan mae'r ased â thaliadau sefydlog neu bendant, mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr am log derbyniadwy yn seiliedig ar gost ohiriedig yr ased wedi'i lluso â'r gyfradd log go iawn am yr offeryn. Pan nad oes taliadau sefydlog neu bendant, credydir incwm (e.e. rhandaliadau) i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr pan dderbynnir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Cynhelir asedau yn y Fantolen ar werth teg. Mae gwerthoedd yn seiliedig ar y technegau canlynol:

- offerynnau gyda dyfynbrisiau marchnad - y pris marchnad
- offerynnau eraill gyda thaliadau sefydlog neu bendant - dadansoddiad llif arian gostyngol
- cyfrannau ecwiti gyda dim dyfynbrisiau marchnad - cymeradwyaeth annibynnol o brisiadau cwmni.

Dosberthir y mewnbynnau i'r technegau mesur yn unol â'r tair lefel ganlynol:

- Mewnbynnau Lefel 1 - dyfynbrisiau (heb addasu) mewn marchnadoedd gweithredoedd am asedau unfath y gall y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gael mynediad ar y dyddiad mesur.
- Mewnbynnau Lefel 2 - mewnbynnau oni bai am ddyfynbrisiau a geir o fewn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased, un ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- Mewnbynnau Lefel 3 - mewnbynnau anweladwy am yr ased.

Cloriannir newidiadau mewn gwerth teg gan fynediad yn y Gronfa Ar Gael i'w Gwerthu wrth Gefn a chydabyddir yr elw/colled yn y Gweddill neu'r Diffyg ar Adbriso Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu. Yr eithriad yw lle mae colledion diffyg wedi'u hachosi. Debydir y rhain i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw elw neu golled net am yr ased a gronnwyd yn y Gronfa Ar Gael i'w Gwerthu wrth Gefn.

Pan nodir asedau fel rhai diffygiol oherwydd y tebygolrwydd yn codi o ddigwyddiad blaenorol na wneir taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb (taliadau sefydlog neu bendant) neu mae'r gwerth tge yn syrthio o dan gost, dibrisir yr ased a chodir cost i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm

a Gwariant Hollgynhwysfawr. Os oes gan yr ased daliadau sefydlog neu bendant, mesurir y golled diffyg fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario ymlaen a gwerth presennol y llifoedd arian parod diwygiedig y dyfodol a ostyngir ar gyfradd log go iawn wreiddiol yr ased. Fel arall, mesurir y golled diffyg fel unrhyw ddiffyg o werth teg o'i gymharu â chost caffael yr offeryn (net unrhyw brif ad-daliad a dilead). Mae asedau ariannol a gadwyd ar gost ohiriedig yn cael eu dangos gyda net o lwfans colled (lle mae'n sylweddol) sy'n adlewyrchu'r tebygolrwydd ystadegol y bydd y benthyciwr neu'r dyledwr yn methu bodloni eu hymrwymadau cytundebol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Credydur a debydur unrhyw enillion a cholledion sy'n codi wrth ddatgydnabod yr ased i'r llinell incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw enillion neu golledion croniedig a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gronfa Ar Gael ac Ar Werth wrth Gefn. Os na ellir mesur y gwerth teg yn ddibynadwy, caiff yr offeryn ei gario ymlaen ar gost (namyn unrhyw golledion diffyg).

10. Grantiau a Chyfraniadau Llywodraeth

P'un ai'n daladwy ar gyfrif, mewn rhandaliadau neu mewn ôl-ddyledion, mae cyfraniadau a rhoddion grant llywodraeth a thrydydd parti yn cael eu cydnabod fel dyledion gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd pan mae sicrwydd rhesymol y gwnaiff:

- y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gydymffurfio gyda'r amodau sydd ynghlwm i'r taliadau, ac
- y derbynnir y grantiau neu gyfraniadau.

Nid yw symiau a gydnabyddir fel dyledion i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr hyd nes y bodlonir amodau sydd ynghlwm i'r grant neu gyfraniad. Mae amodau yn manylu fod angen i fuddion economaidd yn y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth a ymgorfforir yn yr ased a gafwyd gan ddefnyddio'r grant neu gyfraniad gael eu defnyddio gan y derbynnid fel y manylir. Fel arall, rhaid i fuddion economaidd y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth gael eu dychwelyd at y trosglwyddwr.

Mae arian a fenthycwyd fel grantiau a chyfraniadau nad yw amodau wedi'u bodloni yn cael eu cario yn Fantolen fel credydwr. Pan fodlonir amodau, credydur y grant neu'r cyfraniad i'r gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau referniw priodol) neu Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau referniw heb ei glustnodi a holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Pan gredydur grantiau cyfalaf i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Os yw grant eto i'w ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf, fe'i trosglwyddir i Gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso wrth Gefn. Bydd yn cael ei anfon at y Cyfrif Addasu Cyfalaf lle mae wedi'i gymhwyso. Trosglwyddir symiau yn y Gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith maent wedi'u cymhwyso i ariannu gwariant cyfalaf.

11. Llog mewn endidau eraill

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fuddiannau sylweddol mewn endidau eraill sydd â natur is-gwmni, cyswllt ac endidau a reolir ar y cyd. Mae angen paratoi cyfrifon grŵp oherwydd hyn. Mae llogau cyfrifon endid unigol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd mewn endidau eraill yn cael eu cofnodi yn unol ag arfer cyfrifyddu iawn. O ran cyfrifon grŵp Heddlu Gogledd Cymru a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, ystyrir Prif Gwnstabl Gogledd Cymru yn is-gwmni sy'n eiddo 100% i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

12. Rhestr eiddo a Chytundebau tymor hir

Ceir rhestr eiddo yn y Fantolen ar y gost isaf a'r gwerth net dichonadwy. Neilltuir cost rhestr eiddo gan ddefnyddio'r fformiwla costio cyntaf i mewn - cyntaf allan (FIFO). Cyfrifir cytundebau tymor hir ar y sail o godi'r

Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau gyda'r gwerth gwaith neu wasanaethau a dderbynnir o dan y cytundeb yn ystod y flwyddyn ariannol.

13. Gweithrediadau ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Mae gweithrediadau a reolir ar y cyd yn weithgarwch a ymgwymerir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar y cyd â mentrwyr eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cydnabod ar y Fantolen yr asedau mae'r Comisiynydd yn eu rheoli, yn cynnwys ei gyfran o unrhyw asedau a gedwir ar y cyd a'r dyledion mae'r Comisiynydd yn eu cael gan gynnwys ei gyfran o unrhyw ddyledion sydd ganddo ar y cyd. Mae'n debydu ac yn credydu'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr gyda'r gwariant ac unrhyw gyfran o wariant a gafwyd ar y cyd a'r gyfran o incwm a enillir o weithgarwch y gweithrediad.

Mae asedau a reolir ar y cyd yn eiddo, peiriannau neu offer a reolir ar y cyd gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a mentrwyr eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i gael buddion am y mentrwyr. Nid yw'r fenter ar y cyd yn cynnwys sefydlu endid ar wahân. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyfrif am ond ei gyfran ef o'r asedau a reolir ar y cyd, y dyledion a'r treuliau mae'n ei gael ar ei ran ef ei hun neu ar y cyd ag eraill o ran ei ddiddordeb yn y fenter ar y cyd a'r incwm a enillir o'r fenter. Gellir gweld manylion unrhyw weithrediadau a reolir ar y cyd yn Nodyn 38 i'r Cyfrifon.

14. Prydlesi

Mae prydlesi cyllid yn trosglwyddo'n sylweddol yr holl risgiau a'r dyfarniadau sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, peiriannau neu offer o'r prydleswr i'r daliwr prydles. Dosberthir holl brydlesi eraill fel prydlesi gweithredol.

Pan mae prydles yn gofalu am dir ac adeiladau, ystyrir yr elfennau tir ac adeiladau fel rhai ar wahân wrth ddsbarthu.

Mae trefniadau nad oes gan statws cyfreithiol prydles ond yn cyfleu'r hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad wedi'u cyfrif o dan y polisi hwn lle mae cwblhau'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Comisiynydd Heddlu a Throsedd fel Daliwr Prydles

Prydlesi Cyllid

Cydnabyddir eiddo, peiriannau ac offer a gedwir o dan brydlesi cyllid ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar ei werth teg sydd wedi'i fesur ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol y taliadau prydles sylfaenol, os yn is). Cyfatebir yr ased a gydnabyddir gan y ddyled am y rhwymedigaeth i dalu'r prydleswr. Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd i swm cario ymlaen yr ased. Mae premiymau a delir wrth ddod i'r brydles yn cael eu cymhwyso i ddibrisio dyled y brydles. Codir rhenti wrth gefn fel treuliau yn y cyfnodau y ceir hwy.

Rhennir taliadau prydles rhwng:

- cost am gaffael y llog yn yr eiddo, peiriannau neu offer a gymhwysir i ddibrisio dyled y brydles, a
- cost gyllid (a ddebydir i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr).

Mae eiddo, peiriannau ac offer a gydnabyddir o dan brydlesi cyllid yn cael eu cyfrif gan ddefnyddio'r polisiâu a gymhwysir yn gyffredinol i asedau o'r fath, yn amodol ar ddibrisiant sy'n cael eu codi dros gyfnod y brydles os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol amcanol yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid yw'n ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd godi'r dreth gyngor i ofalu am ddibrisio neu adbriso a cholledion diffyg sy'n codi o asedau sy'n cael eu prydlesu. Yn hytrach, gwneir cyfraniad blynyddol darbodus o gronfeydd refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Mae dibrisio ac adbriso a cholledion diffyg felly'n cael eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans y Gronfa Gyffredinol, drwy addasu trafodiad gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesi Gweithredol

Codir rhenti a delir o dan brydlesi gweithredol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr fel traul am ddefnyddio eiddo, peiriannau ac offer a brydleswyd. Mae costau ar sail llinell union dros oes y brydles hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i'r patrwm o daliadau (e.e. mae cyfnod rhydd o rent ar ddechrau'r brydles).

Y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fel Prydleswr

Mae prydleswr yn prydlesu eiddo, peiriannau neu offer o dan drefniant prydles i bobl eraill.

Prydlesi Cyllid

Os yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn caniatáu prydles gyllid ynghylch eiddo neu beiriant neu offer, dibrisir yr ased perthnasol o'r fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles mae swm cario ymlaen yr ased yn y fantolen, (boed yn eiddo, peiriannau neu offer neu asedau a gadwyd i'w gwerthu) yn cael eu dibrisio i'r llinell wariant gweithredu arall yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr fel rhan o'r elw neu'r golled ar waredu. Mae elw sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn y brydles, yn cael ei chredydu i'r un llinell yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr hefyd fel rhan o'r elw neu'r golled ar waredu (h.y. wedi'i ddebydu yn erbyn gwerth cario ymlaen yr ased ar adeg y gwarediad), a gyfatebir gan ased prydles (dyledwr tymor hir) ar y fantolen.

Rhennir derbyniadau rhenti prydles rhwng:

- cost am gaffael y llog yn yr eiddo - wedi cymhwyso i nodi dyledwr y brydles (ynghyd ag unrhyw breimymau a dderbynnir), ac
- incwm cyllid (a gredydir i'r llinell incwm a gwariant ariannu a buddsoddi yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr).

Nid yw'r elw a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr ar warediad i'w ganiatáu gan statud i gynyddu Balans y Gronfa Gyffredinol ac mae gofyn ei drin fel derbynneb gyfalaf. Pan mae premiwm wedi'i dderbyn, anfonir hyn allan o falans y gronfa gyffredinol i'r gronfa derbynebau cyfalaf wrth gefn yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan setlir y swm dyledus o ran ased y brydles gan dalu rhenti mewn blynyddoedd ariannol yn y dyfodol, anfonir hyn allan o falans y gronfa gyffredinol i'r gronfa derbynebau cyfalaf gohiriedig wrth gefn yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Pan dderbynnir rhenti'r dyfodol, defnyddir yr elfen am y dderbynneb gyfalaf am waredu'r ased i nodi dyledwr y brydles. Ar y pwynt hwn trosglwyddir y derbynebau cyfalaf gohiriedig i'r gronfa derbynebau cyfalaf wrth gefn. Nid yw gwerth dibrisiad gwarediadau yn gost yn erbyn y dreth gyngor, gan fod cost asedau anghyfredol wedi'u darparu'n llawn ar gyfer trefniadau ar wahân o dan gyllido cyfalaf. Priodolir symiau felly i'r cyfrif addasu cyfalaf o falans y gronfa gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesi Gweithredol

Os yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn caniatáu prydles weithredol dros eiddo neu beiriant neu offer, cedwir yr ased yn y fantolen. Credydir incwm rhentu i'r llinell gwariant gweithredu arall yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell union dros oes y brydles hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i'r patrwm o daliadau (e.e. telir premiwm ar ddechrau'r brydles). Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol wrth drafod neu drefnu'r brydles i swm cario ymlaen yr ased berthnasol a'i chodi fel cost dros

gyfnod y brydles ar yr un sail ag incwm rhentu.

15. Gorbenion a Gwasanaethau Cymorth

Codir costau gorbenion a gwasanaethau cymorth i segmentau gwasanaeth yn unol â threfniadau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd am atebolrwydd a chyflawniad ariannol

16. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Mae asedau sy'n gorfforol ac a gedwir i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i bobl eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac mae disgwyl iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol yn cael eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer yn cael eu cyfalafu ar sail cronïadau, ar yr amod ei fod yn debyg fod buddion economaidd y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth sy'n gysylltiedig y bydd yr eitem yn llifo at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Gall cost yr eitem gael ei mesur yn ddibynadwy. Codir gwariant sy'n cynnal ond nid yw'n ychwanegu at bosibilrwydd ased i gyflawni buddion economaidd yn y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth (h.y. atgyweiriadau a chynnal a chadw) fel cost pan dynnir.

Mesur

Mesurir asedau ar gost i ddechrau, sy'n cynnwys:

- y pris prynu
- unrhyw gostau sydd i'w briodoli â dod â'r ased i'r lleoliad a'r amod sy'n angenrheidiol iddo allu gweithredu yn y modd a fwriadwyd gan reolwyr
- os yw'n berthnasol, amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac yna adfer y safle lle roedd.

Nid yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyfalafu costau benthyca a dynnir pan mae asedau'n cael eu hadeiladu.

Ystyrir cost arall heblaw drwy bryniad i fod ei werth teg, oni bai nad oes gan y caffael sylwedd masnachol (h.y. ni wnaiff arwain at amrywiad yn y llifoedd arian parod i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd). Yn yr achos olaf, lle ceir ased drwy gyfnewidiad, cost y caffael yw swm yr ased a garir ymlaen a ildir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Mesurir asedau a roddir ar werth teg i ddechrau. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a delir wedi'i gredydu i'r llinell Incwm Trethiant a Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, (oni bai fod y rhodd wedi'i wneud yn amodol). Hyd nes y bodlonir amodau, cedwir yr elw yn y Cyfrif Asedau Rhoddedig. Pan gredydir elw i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Carir asedau yna yn y Fantolen gan ddefnyddio'r sail mesur canlynol:

- Seilwaith, asedau cymunedol ac asedau'n cael eu hadeiladu - cost hanesyddol dibrisiol
- Preswylfeydd a holl asedau eraill - gwerth teg wedi'i benderfynu fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (h.y. gwerth defnydd presennol neu EUV).

Os nad oes tystiolaeth marchnad o werth presennol oherwydd natur arbenigol yr ased, defnyddir cost amnewid dibrisiedig yn lle gwerth teg.

Os yw asedau sydd ddim yn eiddo ag oesau defnyddiol byr neu werthoedd isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig yn lle gwerth presennol.

Mae asedau a geir yn y Fantolen ar werth presennol yn cael eu hadbrasio'n ddigonol ac yn rheolaidd i sicrhau nad yw eu swm cario ymlaen yn sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, o leiaf bob pum mlynedd. Cyfatebir cynnydd yn y prisiadau gan greydau i'r Gronfa Adbrasio wrth Gefn i gydnabod elw heb ei wireddu. Yn eithriadol, gall elw gael ei greydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr lle maent yn codi o wrthdroi colled a godwyd yn flaenorol.

Pryd nodir gostyngiadau mewn gwerth, cânt eu cyfrif fel a ganlyn:

- lle mae balans o elw adbrasio am yr ased yn y Gronfa Adbrasio wrth Gefn, nodir swm cario ymlaen yr ased yn erbyn y balans (hyd at swm yr elw cronodig)
- lle nad oes balans yn y gronfa adbrasio wrth gefn neu falans annigonol, nodir swm cario ymlaen yr ased yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Adbrasio wrth Gefn yn cynnwys elw adbrasio a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei weithrediad ffurfiol. Mae enillion sy'n codi cyn y dyddiad hwn yn cael eu cydgrynhoi i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Diffyg

Asesir asedau ar bob diwedd blwyddyn ynghylch a oes unrhyw arwydd fod ased yn ddiffygiol. Cydnabyddir colled diffyg am y diffyg pan mae arwyddion yn bodoli ac yr amcangyfrifir unrhyw wahaniaethau posibl i fod yn sylweddol, pan amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, phan mae hyn yn llai nai swm cario ymlaen yr ased.

Pan nodir colledion diffyg, fe'u cyfrifir fel a ganlyn:

- lle mae balans o elw adbrasio am yr ased yn y Gronfa Adbrasio wrth Gefn, nodir swm cario ymlaen yr ased yn erbyn y balans (hyd at swm yr elw cronodig)
- lle nad oes balans yn y gronfa adbrasio wrth gefn neu falans annigonol, nodir swm cario ymlaen yr ased yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Os yw colled diffyg yn cael ei gwrthdroi wedi hynny, credydir y gwrthdri yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer dibrisiant a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydabod.

Dibrisiant

Darperir dibrisiant ar holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer gan ddyraniad systematig eu symiau dibrisiol dros eu bywydau defnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb unrhyw fywyd defnyddiol y gellir ei neilltuo (h.y. tir rhydd-ddaliadol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Os oes gan ased gydrannau sylweddol gyda gwerth sylweddol, dibrisir y cydrannau ar wahân. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi cymhwyso'r cyfyngiadau isaf canlynol a chydabyddir cydrannau ar wahan dim ond pan:

- (i) Mae gweddill oes y gydran rhwng 0 a 10 mlynedd a gwerth y gydran dros £500k
- (ii) Mae gweddill oes y gydran rhwng 10 a 15 mlynedd a gwerth y gydran dros £750k
- (iii) Mae gweddill oes y gydran rhwng 15 ac 20 mlynedd a gwerth y gydran dros £1,000k
- (iv) Mae gweddill oes y gydran rhwng 20 a 30 mlynedd a gwerth y gydran dros £1,250k
- (v) Mae gweddill oes y gydran rhwng 30 a 40 mlynedd a gwerth y gydran dros £1,500k
- (vi) Mae gweddill oes y gydran rhwng 40 a 50 mlynedd a gwerth y gydran dros £2,000k

(vii) Mae gweddill oes y gydran rhwng 50 a 60 mlynedd a gwerth y gydran dros £4,000k

Math o Ased:	Polisi Dibrisiad:
Adeiladau	Wedi dibrisio dros yr oes ddisgwyliedig fel y dywedodd y prisiwr ar drefn llinell syth a'u hailbriso o leiaf pob 5 mlynedd
Offer Cyfrifiadurol	Llinell syth dros 3 i 5 mlynedd yn dechrau yn y flwyddyn ar ôl eu prynu.
Offer Cyffredinol, Dodrefn a Ffitiadau ac Offer Radio	Llinell syth dros 7 i 10 mlynedd yn dechrau yn y flwyddyn ar ôl eu prynu.
Cerbydau	Llinell syth dros 4 mlynedd yn dechrau yn y flwyddyn ar ôl eu prynu.
Tir	Nid oes dibrisiant ar dir heb ei ddatblygu.

Mae enillion ailbriso hefyd yn dibrisio. Mae swm sy'n hafal i'r gwahaniaeth rhwng dibrisiant werth cyfredol a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi cael ei godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbriso wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Gwaredu ac Asedau Anghyfredol sy'n cael eu dal i'w Gwerthu

Pan fydd yn dod yn debygol y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy drafodiad gwerthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased wedi'u dal i'w Gwerthu. Mae'r ased yn cael ei adbriso yn union cyn iddo gael ei ailddosbarthu ac yna yn cael ei gario ar y gwerth isaf rhwng y swm hwn a'r gwerth teg llai'r costau i'w werthu. Pan fydd gostyngiad dilynol yn y gwerth teg llai'r costau i'w werthu, mae'r golled yn cael ei gynnwys yn y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Mae enillion gwerth teg yn cael eu cydnabod yn unig hyd at swm unrhyw golledion blaenorol a gydnabyddir yn y Gweddill neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau. Nid yw dibrisiant yn cael ei godi ar Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau yn diwallu'r meini prawf bellach i gael eu dosbarthu'n Asedau wedi'u dal i'w Gwerthu, byddant yn cael eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol. Byddant yn cael eu priso ar begwn isaf eu swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel asedau i'w gwerthu (wedi'i addasu ar gyfer dibrisiad, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddent wedi'u cydnabod pe na baent wedi'u dosbarthu fel Wedi'u dal i'w Gwerthu). Cânt eu priso hefyd ar eu swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Fe ddatgelir manylion unrhyw eiddo sydd wedi'u clustnodi fel Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu yn y Fantolen a'r nodiadau perthnasol.

Nid yw asedau sydd i gael eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu dosbarthu fel Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan fydd ased yn cael ei waredu neu ei ddigomisiynu, mae swm cario'r ased yn y Fantolen (boed yn Eiddo, Cyfarpar, Offer neu'n Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu ar y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion ar waredu. Credydir derbyniadau o warediadau (os oes rhai) i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion ar waredu (h.y. net yn erbyn gwerth cario'r ased adeg y gwarediad). Mae unrhyw enillion ailbriso cronedig ar gyfer yr ased sydd yn y Gronfa Ailbriso yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau a dderbyniwyd ar gyfer gwarediadau sy'n fwy na £10,000 yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf. Mae'r balans o'r derbyniadau yn cael ei gredydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ac wedyn gellir ond ei ddefnyddio ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd (neu ei neilltuo er mwyn lleihau angen sylfaenol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i fenthyca (y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadau yn cael eu neilltuo i'r Gronfa wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth dileu gwaredion yn cael eu rhoi yn erbyn y dreth cyngor, gan fod cost asedau sefydlog yn cael ei ddarparu yn llawn ar ei gyfer o dan drefniadau ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Caiff y symiau eu neilltuo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

17. Menter Cyllid Preifat (PFI)

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi cytuno ar un cytundeb Menter Cyllid Preifat (PFI) tymor hir lle mae'r contractwr yn gyfrifol am gynllunio, adeiladu, cyllido a chynnal y Ddalfa, y Cyfleuster Digwyddiadau Sylweddol, y Cyfleuster Cefnogaeth Wyddonol a'r swyddfeydd yn Llanelwy. Llanelwy. Gan mai'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw rheolwr tybiedig y gwasanaethau sy'n cael eu darparu o dan y cynllun Menter Cyllid Preifat mae'n rhaid i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gynnwys yr asedau sefydlog a ddefnyddir o dan y contractau ar y Fantolen.

Mae'r gydnabyddiaeth wreiddiol am yr asedau sefydlog hyn wedi ei fantoli gan ddyled gyfatebol am y symiau sy'n ddyledus i weithredwr y cynllun.

18. Darpariaethau, Dyledion wrth Gefn ac Asedau wrth Gefn

Gwneir darpariaethau pan fydd digwyddiad wedi bod sy'n rhoi gofyniad cyfreithiol neu adeiladol ar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol yn ôl pob tebyg i setlo drwy drosglwyddo buddion economaidd neu botensial y gwasanaeth, ac mae modd gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y ddyled.

Mae darpariaethau yn cael eu codi fel traul yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn y flwyddyn y mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn ymwybodol o'r ddyled. Maent yn cael eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y fantolen ar y gwariant sydd ei angen i setlo'r ddyled, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau perthnasol a'r ansicrwydd.

Pan fydd taliadau'n cael eu gwneud yn y pen draw, maent yn cael eu rhoi yn erbyn y ddarpariaeth yn y Fantolen. Bydd y setliadau sydd wedi cael eu hamcangyfrif yn cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol. Mae'r ddarpariaeth yn cael ei wrthdroi a'i gredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol lle y mae'n dod yn llai na thebygol y bydd yr angen am drosglwyddo buddion economaidd bellach yn ofynnol (neu setliad is na'r disgwyl yn cael ei wneud).

Pan fydd disgwyliad y bydd rhan neu'r taliad cyfan sy'n ofynnol i setlo darpariaeth yn cael ei adennill oddi wrth barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), cydnabyddir hwn fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol. Mae hyn dim ond os yw hi bron yn sicr y bydd ad-daliad yn cael ei dderbyn pe bai'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn setlo'r ddyled.

Mae gan y sefydliad yswiriant ar gyfer risgiau sydd heb eu sicrhau'n allanol ac mae'r yswiriant hefyd yn cynnwys unrhyw ormoddedd ar bolisiau yswiriant allanol. Mae'r ddarpariaeth yn cynnwys risgiau cyhoeddus a chyflogwr. Mae yna hefyd rwymedigaethau digwyddiadol i'w talu o'r ddarpariaeth hon.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion amheus wedi ei gynnwys o fewn lleihad yn yr Asedau Cyfredol.

Ymrwymiad i Leihau Carbon (CRC), Cynllun Effeithlonrwydd Ynni - mae hwn yn gynllun gorfodol ar gyfer sefydliadau mawr yn y sector cyhoeddus a phreifat ac mae wedi ei gynllunio i wella effeithiolrwydd ynni ac i leihau allyriadau. Mae'n ofynnol ar y sefydliadau sy'n gymwys i brynu ac ildio lwfansau carbon ar sail eu gollyngiadau a dylent gynnwys unrhyw ymrwymadau yn eu cyfrifon. Ar hyn o bryd nid oes rhaid i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gymryd rhan yn y cynllun oherwydd bod ei allyriadau presennol yn is na'r trothwy cymhwyster.

Dyledion wrth Gefn

Mae dyled wrth gefn yn codi pan fydd rhywbeth wedi digwydd sydd o bosibl yn rhoi gofyniad ar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ond ni ellir cadarnhau ei fodolaeth oni bai i bethau eraill ddigwydd neu beidio digwydd yn y dyfodol a hynny efallai allan o reolaeth y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Gallant godi mewn amgylchiadau lle y byddai darpariaeth fel arall yn cael ei wneud ond naill ai nid yw'n debygol y bydd all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur natur y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw dyledion wrth gefn yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond maent yn cael eu cynnwys mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau wrth Gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fydd rhywbeth wedi digwydd sydd o bosibl yn rhoi gofyniad ar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ond ni ellir cadarnhau ei fodolaeth oni bai i bethau eraill ddigwydd neu beidio digwydd yn y dyfodol a hynny efallai allan o reolaeth y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Nid yw asedau wrth gefn yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond maent yn cael eu cynnwys mewn nodyn i'r cyfrifon lle mae'n debygol y bydd mewnllif o fuddion economaidd neu bosibilrwydd o wasanaeth.

19. Cronfeydd wrth Gefn

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn neilltuo symiau penodol o gronfeydd wrth gefn at ddibenion polisi yn y dyfodol neu ar gyfer argyfyngau. Mae cronfeydd wrth gefn yn cael eu creu trwy briodoli symiau allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd. Pan fydd gwariant sydd angen ei dynnu o'r gronfa wrth gefn, bydd yn cael ei dalu yn y flwyddyn honno i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Mae'r gronfa wrth gefn wedyn yn cael ei neilltuo yn ôl i mewn i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd fel nad oes tâl net i dreth y cyngor am y gwariant yn ystod y cyfnod cyfrifyddu.

Cronfeydd Annefyddadwy - cedwir rhai cronfeydd wrth gefn ar gyfer rheoli'r prosesau cyfrifyddu asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, buddion ymddeol a buddion y gweithwyr ac nid ydynt yn adnoddau y gellir eu defnyddio gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Eglurir mwy am y cronfeydd wrth gefn yn y polisiau perthnasol o fewn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

20. Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud

Mae gwariant y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu ased anghyfredol yn cael ei drin fel gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fydd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi penderfynu talu cost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu drwy fenthycia, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau a godir fel nad oes unrhyw effaith ar lefel y gwariant refeniw.

21. Cydnabod Refeniw o'r Trafodion Digyfnewid

Mae asedau a refeniw sy'n deillio o drafodion digyfnewid sy'n cael eu cydnabod yn unol â gofynion IAS 20 - Cyfrifyddu ar gyfer Grantiau'r Llywodraeth a Datgelu Cymorth y Llywodraeth, ac eithrio lle y dehonglir neu addasir ef i gyd-fynd â'r sector cyhoeddus, yn cael eu nodi yn y Cod a / neu IPSAS 23, "Refeniw o Drafodion Digyfnewid (Trethi a Throsglwyddiadau)."

Trafodion trethiant - Mae asedau a refeniw sy'n deillio o drafodion trethiant yn cael eu cydnabod yn y cyfnod y digwyddodd y digwyddiad trethadwy. Mae hyn ar yr amod bod yr asedau yn bodloni'r diffiniad o ased ac yn cwrdd â'r meini prawf ar gyfer eu cydnabod fel ased.

Heb fod yn drafodion trethiant - Asedau a refeniw sy'n deillio o drafodion trosglwyddo sy'n cael eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r trefniant trosglwyddo yn gyfrwymol. Nid yw gwasanaethau o fath arall yn cael eu cydnabod. Nid yw gwasanaethau o fath arall yn cael eu cydnabod. Pan fydd trosglwyddiad yn ddarostyngedig i amodau, os heb eu cyflawni, y bydd yn ofynnol dychwelyd yr adnoddau trosglwyddo, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cydnabod ei ymrwymiad nes bod yr amod yn cael ei gyflawni.

Sail y Mesur o Ddosbarthiadau Mawr o Refeniw o'r Trafodion Digyfnewid - Mae trethiant refeniw yn cael ei fesur ar y gwerth nominal o arian parod ac arian parod cyfatebol. Mae asedau a refeniw a gydnabuwyd o ganlyniad i drosglwyddo yn cael eu mesur yn ôl gwerth teg yr asedau a gydnabuwyd ar ddyddiad y gydnabyddiaeth:

- Mae asedau ariannol yn cael eu mesur yn ôl eu gwerth nominal oni bai bod gwerth arian yr amser yn berthnasol, ac yn yr achos yma mae gwerth presennol yn cael ei ddefnyddio, a gyfrifir gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt sy'n adlewyrchu risg gynhenid dal yr ased; ac
- Os nad ydynt yn asedau ariannol maent yn cael eu mesur yn ôl eu gwerth teg, sy'n cael ei bennu drwy gyfeirio at werthoedd y farchnad weladwy neu drwy werthusiad annibynnol gan aelod o'r proffesiwn prisio. Mae derbyniadau yn cael eu cydnabod pan fydd trefniant trosglwyddo rhwymol yn ei le ond nid yw arian parod neu asedau eraill wedi eu derbyn.

22. TAW

Yn gyffredinol, nid yw'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn cynnwys TAW gan fod unrhyw dreth a gesglir yn cael ei dalu i Gyllid a Thollau EM ac mae unrhyw TAW sydd wedi ei dalu yn cael ei hawlio'n ôl ganddynt. Ceir treth gyda gwerth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr dim ond os gellir ei gasglu.

23. Gwerth Teg

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn mesur rhai o'i offerynnau ariannol yn ôl eu gwerth teg ar y dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn o ganlyniad i werthu ased neu'n cael ei dalu i drosglwyddo ymrwymiad mewn trafodyn trefnus rhwng y rhai sy'n cymryd rhan yn y farchnad a'r dyddiad mesur. Mae'r mesuriad gwerth teg yn cymryd bod y trafodyn i werthu'r ased neu drosglwyddo'r ddyled yn cymryd lle naill ai, yn y brif farchnad ar gyfer yr ased neu'r ddyled, neu yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad fwyaf manteisiol ar gyfer yr ased neu'r ddyled. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn mesur gwerth teg ased neu ymrwymiad gan ddefnyddio'r tybiaethau y byddai'r rhai sy'n ymwneud â'r farchnad yn eu defnyddio wrth brisio'r ased neu'r ymrwymiad. Mae hyn gan gymryd bod y rhai sy'n ymwneud â'r farchnad yn gweithredu yn y modd mwyaf economaidd.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2018-2019**1. Cyflwyniad a Chefndir**

- 1.1.** Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl drefniadau llywodraethu ar y cyd. Am y rheswm hwnnw felly mae llawer o'r rheolaethau'n gyffredin i'r ddwy gorfforaeth undyn. Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl Bwrdd Cydlywodraethu i sicrhau eu bod yn cyflenwi eu cyfrifoldeb llywodraethu corfforaethol. Mae'r Bwrdd yn cael ei gadeirio gan Brif Swyddog Cyllid Comisiynydd Heddlu a Throsedd ac mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn mynychu. Mae'r Bwrdd yn coledu a dogfennu tystiolaeth i gynhyrchu y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- 1.2.** Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl Gynllun Caniatâd, sydd wedi bod yn ei le ers 1 Ebrill 2014. Cafodd ei adolygu a'i ddiwygio ym mis Gorffennaf 2018. Nod y Cynllun hwn yw sicrhau bod trefniadau cywir wedi'u sefydlu ar gyfer rheolaeth gweithgareddau ar ran y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Mae ar y Comisiynydd ddyletswydd statudol a mandad etholiadol i sicrhau gwasanaeth heddlu effeithiol ac effeithlon ac i ddal Heddlu Gogledd Cymru yn atebol ar ran y cyhoedd. Y Comisiynydd sy'n gyfrifol am blismona yn ei gyfanrwydd. Y Prif Gwnstabl sy'n gyfrifol am gyfarwyddyd a rheolaeth amhleidiol pob swyddog heddlu a staff o fewn yr heddlu mae'n ei arwain ac mae'n gyfrifol am gynnal Heddwch y Frenhines. Mae'r Prif Gwnstabl yn dal swydd dan y Goron, ond fe'i penodir gan y Comisiynydd. Bu'r cynllun hwn yn weithredol trwy gydol y flwyddyn ariannol ac fe'i cytunwyd gan bob un o'r Uwch Swyddogion a enwir o fewn y Cynllun a'r Prif Gwnstabl a Chomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru.
- 1.3.** Mae'n ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl fod â Phrif Swyddogion Cyllid i ymgymryd â dyletswyddau adran 151 statudol. Mae Cydbwyllgor Archwilio wedi'i sefydlu. Diben y Pwyllgor yw darparu cyngor annibynnol a gwneud argymhellion i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl parthed digonoldeb y fframwaith rheoli risg, yr amgylchedd rheolaeth fewnol ac adroddiadau ariannol.
- 1.4.** Mae gan bob ardal heddlu Banel Heddlu a Throsedd i gynnal gwiriad a throsolwg dros berfformiad y Comisiynydd. Bydd gofyn i'r Comisiynydd hefyd ymgynghori gyda'r Panel ynglŷn â'i gyllideb plismona, yn ogystal â lefel treth y cyngor a phenodiad Prif Gwnstabl. Roedd y panel yn cynnwys deg cynghorydd lleol a dau aelod annibynnol a gyfetholwyd, fodd bynnag ym mis Medi 2016, penododd y Panel drydydd aelod annibynnol cyfetholedig yn dilyn ymgyrch recriwtio. Cafwyd caniatâd am y cynnydd gan yr Ysgrifennydd Cartref. Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yw'r Awdurdod Cartref ar gyfer Panel Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru ac mae'n darparu'r gwasanaethau cefnogi gofynnol er mwyn gweithredu a chyflawni dyletswyddau'r Panel Heddlu a Throsedd.
- 1.5.** Mae llywodraethu yn ymwneud â sut mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau eu bod yn gwneud y pethau iawn, yn y ffordd iawn, i'r bobl iawn, mewn modd amserol, cynhwysfawr, agored ac atebol. Mae'n cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n rheoli'r sefydliad a hefyd y gweithgareddau hynny y bydd y sefydliad yn ymgymryd â nhw er mwyn ymgysylltu â, a chael ei ddal yn atebol gan, y gymuned y mae'n ei gwasanaethu. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (DLIB) hwn ar ran y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn disgrifio sut y gall y sefydliad ddangos ei fod wedi cyflawni ei ddwy ddyletswydd statudol gyffredinol yn ystod 2018-2019:
- I sicrhau gwasanaeth heddlu effeithiol ac effeithlon a
  - Bod yn atebol am y modd y maen nhw a'r rhai hynny sydd dan eu cyfarwyddyd a'u rheolaeth yn arfer eu swyddogaethau.

2. Diben a chwmpas y cyfrifoldeb dros y Fframwaith Llywodraethu

- 2.1.** Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am sicrhau bod eu busnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, y cedwir cyfrif cywir ohono ac y caiff ei ddefnyddio'n effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarvoudus. Mae arnynt ddyletswydd hefyd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliannau parhaus yn y modd y caiff eu swyddogaethau eu harfer.
- 2.2.** Wrth gyflawni eu cyfrifoldebau cyffredinol, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl hefyd yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer llywodraethu eu busnes ac i'w cynorthwyo i arfer eu swyddogaethau, sy'n cynnwys sicrhau bod system reoli fewnol gadarn yn cael ei chynnal trwy gydol y flwyddyn a bod trefniadau yn eu lle i reoli risg. Mae'r trefniadau ar gyfer rheolaeth ariannol yn cydymffurfio â gofynion llywodraethu Datganiad ar Rôl Prif Swyddog Cyllid y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Phrif Swyddog Cyllid y Prif Gwnstabl CIPFA a Chod Ymarfer Rheolaeth Ariannol y Swyddfa Gartref ar gyfer Heddluoedd Cymru a Lloegr ac Awdurdodau Tân ac Achub a grewyd o dan adran 4A Deddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2001 (2018).
- 2.3.** Mae'r datganiad hwn yn egluro sut mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl wedi cydymffurfio â'r Cod Llywodraethu Corfforaethol, sy'n gyson ag egwyddorion y Fframwaith CIPFA/SOLACE: Cyflwyno Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol a ddiweddarwyd yn 2016 ac sydd hefyd yn diwallu gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 fel y'i newidiwyd, mewn perthynas â datganiad o reolaeth fewnol â chyhoeddiad y datganiad llywodraethu blynyddol.
- 2.4.** Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau a phrosesau, diwylliant a gwerthoedd y mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn cael eu cyfarwyddo a reoli ac mae'r gweithredoedd y mae'n atebol iddo yn ymgysylltu â ac yn arwain cymunedau. Mae'r fframwaith yn galluogi'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl i fonitro cyrhaeddiad yr amcanion strategol ac i ystyried a yw'r amcanion wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, cost effeithiol ac wedi cyflawni gwerth am arian.
- 2.5.** Mae'r system reoli mewnol yn rhan allweddol o'r fframwaith sydd wedi ei gynllunio i reoli risg at lefel resymol a rhagweledol. Ni all atal yn gyfan gwbl y risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion; ni all ond darparu sicrwydd rhesymol, nid diamod, o effeithiolrwydd. Mae'r system o reolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sydd wedi'i dylunio i adnabod a blaenoriaethu'r risgiau o safbwynt cyflawniad nodau ac amcanion y sefydliad ac i werthuso pa mor debygol yw hi y bydd y risgiau hynny'n troi'n realiti a beth fyddai eu heffeithiau, a'u rheoli'n effeithiol, yn effeithlon ac yn economaidd.
- 2.6.** Roedd y fframwaith llywodraethu yn ei le drwy gydol y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2018 a hyd at gymeradwyaeth y Datganiad Cyfrifon.

3. Egwyddorion llywodraethu da

Mae'r Fframwaith CIPFA/SOLACE: Cyflwyno Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol yn gosod saith egwyddor o lywodraethu da sy'n gweithredu fel sylfaen i drefniadau llywodraethu effeithiol er mwyn sicrhau bod y deilliannau a fwriadwyd ar gyfer rhanddeiliaid yn cael eu diffinio a'u cyflawni.

Nodir trefniadau sy'n benodol ar gyfer y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn y saith egwyddor isod:

3.1. Moeseg ac Uniondeb

Mae prosesau corfforaethol mewn lle i gefnogi egwyddorion craidd moeseg a gonestrwydd megis protocol Plismona 2011 sy'n gofyn i bawb gydymffurfio â'r saith egwyddor o fywyd cyhoeddus (egwyddorion Nolan). Yn ogystal, mae Cod Ymarfer Rheolaeth Ariannol y Swyddfa Gartref yn gofyn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl sicrhau bod llywodraethu da wedi'i fewnosod o fewn y sefydliadau ac mae Cod Moeseg y Coleg Plismona yn gosod y safonau ymddygiad a ddisgwyllir ar gyfer pawb sy'n gweithio ym maes plismona.

Cod ymddygiad y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Chod Moeseg y Prif Gwnstabl sydd mewn lle sy'n gosod sylfaen i'r safonau disgwyliedig o ran ymddygiad. Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl bolisiau a gweithdrefnau a rheoliadau mewn lle sy'n cydymffurfio â'r gyfraith ac yn cyd-fynd â'r safonau moeseg priodol a'r safonau ymddygiad proffesiynol. Mae ystyriaethau moesegol yn rhan o unrhyw benderfyniadau busnes a wneir ac fe'u gosodir o fewn polisiau gweithredol o fewn y ddau sefydliad.

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl bolisi Gwrth Dwyll a Llygredigaeth a threfniadau chwythu chwiban mewn grym sy'n rheoli'r risg o dwyll a llygredigaeth yn effeithiol. Cynhelir a diweddarir prosesau ar gyfer datgan diddordeb a chofrestrfeydd ar gyfer rhoddion a lletygarwch yn ôl yr angen.

Gwnaeth y Cydbwyllgor Archwilio a'r Panel Heddlu a Throsedd ryddhau holl swyddogaethau'n llawn yn y cyhoeddiad CIPFA perthnasol ar gyfer Cydbwyllgorau Archwilio. Mae Cylch Gorchwyl y Cydbwyllgor Archwilio i'w weld ar wefan Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd.

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd weithdrefnau mewn lle ar gyfer derbyn adborth am blismona yng Ngogledd Cymru, a phenderfyniadau a wneir gan neu ar ran y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'i swyddogion. Mae ganddo hefyd weithdrefnau mewn lle ar gyfer trin cwynion am y Prif Gwnstabl. Yn ogystal, mae'r Panel Heddlu a Throsedd yn cyflawni eu dyletswyddau o ran cwynion a wneir am y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fel yr amlinellir yn Neddff Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol.

3.2. Didwylledd ac Ymgysylltiad Rhanddeiliaid

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn hyrwyddo diwylliant agored a thryloyw ar draws y sefydliad i sicrhau bod gwasanaethau'n bodloni gofynion pobl. Mae holl bapurau a chofnodion cyfarfodydd cyhoeddus yn cael eu cyhoeddi ar y wefan ynghyd ag unrhyw benderfyniadau a wneir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn atebol i drigolion Gogledd Cymru i ddarparu gwasanaeth heddlu sy'n effeithlon ac yn effeithiol i drigolion Gogledd Cymru. Mae'r Prif Gwnstabl yn atebol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd i sicrhau bod gwasanaeth heddlu effeithiol yn cael ei ddarparu i drigolion Gogledd Cymru.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a'r Prif Gwnstabl yn cyhoeddi gwybodaeth ynglŷn â gwaith a chyflawniadau'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn rheolaidd ynghyd â bodlonrwydd defnyddwyr, gan gynnwys cyhoeddi Cynllun Heddlu a Throsedd ac Adroddiad Blyneddol.

Mae strategaeth ymgynghori ac ymgysylltu mewn lle i sicrhau bod ein gwasanaethau'n ymatebol i faterion sy'n cael eu codi. Rydym yn cynnal arolygon yn rheolaidd i fwydo gwybodaeth i ddarpariaeth ein gwasanaeth ac i gynorthwyo i ddatblygu ein blaenoriaethau a'n hamcanion. Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl brosesau ymgynghori mewnol ac allanol mewn lle a ddefnyddir i fwydo gwybodaeth ac i wella gwasanaethau.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn gweithio mewn partneriaeth ac mewn cydweithrediad â sefydliadau eraill er mwyn cyflawni amcanion cytûn. Maent yn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu'n effeithiol ac yn bodloni gofynion y sefydliadau. Mae partneriaethau a threfniadau cydweithio sydd mewn lle yn cael eu monitro a'u hadolygu i sicrhau bod perfformiad yn cael ei gyflawni a bod amcanion yn cael eu bodloni.

Mae gennym swyddogaeth craffu, wedi'i gefnogi gan dystiolaeth a dadansoddiad data, i herio'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau mewn modd adeiladol, gan gynnwys y rhai hynny sy'n gweithio mewn partneriaeth â'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Mae pob penderfyniad allweddol a gymerir yn cynnwys asesiad effaith ariannol, effaith cyfreithiol, effaith cydraddoldeb ac asesiad risg.

Rôl Prif Weithredwr i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw rôl y Swyddog Monitro ac mae trefniadau i gofnodi unrhyw gyngor proffesiynol angenrheidiol ar gyfer meysydd arbenigol.

Yn ogystal, mae Prif Swyddogion Ariannol ar ran y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl wedi cydymffurfio â datganiad CIPFA, sef 'the Role of the Chief Financial Officer of the Police and Crime Commissioner and of the Chief Constable'.

3.3. Diffinio Deilliannau

Bydd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Prif Gwnstabl, fel rhan o'r broses cynllunio strategol, yn datblygu strategaethau a chynlluniau sy'n canolbwyntio ar ddeilliannau, sy'n gynaliadwy ac yn ystyried lefel yr adnoddau angenrheidiol i'w darparu mewn modd priodol.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn gosod amcanion yr heddlu a throsedd ac mae'r rhain yn cael eu cynnwys yn y Cynllun Heddlu a Throsedd. Mae ein Cynllun Heddlu a Throsedd wedi cael ei gyfathrebu i'r cyhoedd trwy'r wefan a thrwy nifer o weithgareddau ymgysylltu. Mae crynodeb fer wedi'i gynnwys yn y daflen treth cyngor a anfonwyd i bob cartref, naill ai ar ffurf electroneg neu drwy'r post.

Datblygwyd amcanion, blaenoriaethau ac opsiynau ariannol yr heddlu a throsedd o weledigaeth y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a dadansoddiad ar y cyd o'r canlynol:

- Asesiad o'r trosedd a'r lefel gwasanaeth sy'n ofynnol
- Ymgynghoriad gyda phobl leol
- Ymgynghoriad gyda phartneriaid
- Ymgynghoriad rhwng y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl
- Canfyddiadau archwiliad allanol ac adolygiadau gan Swyddfa Archwilio Cymru ac AHEM
- Asesiad risg

Caiff amcanion heddlu a throsedd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd eu cyfeirio a'u darparu gan y Prif Gwnstabl, ac yn ei dro, gan y Bwrdd Cynllunio Strategol yn ystod y flwyddyn. Caiff ein perfformiad ei fonitro a'i riportio o fewn yr Adroddiad Blynyddol, y Datganiad o Gyfrifon a'r cynllun Ariannol Tymor Canolig.

Y Bwrdd Gweithredol Strategol yw'r fforwm ar gyfer craffu ar y Prif Gwnstabl gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae swyddogaethau ychwanegol y Bwrdd yn cynnwys:

- gwneud penderfyniadau fel bo'r angen gan y Cynllun Llywodraethu, i'w cymryd ar y cyd gyda'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl; a
- datblygu cynigion ar gyfer cyflawni amcanion heddlu a throsedd y Comisiynydd fel y nodir yn y Cynllun

Mae'r Bwrdd Gweithredol Strategol a'r Bwrdd Cynllunio Strategol yn craffu ar berfformiad gweithredol ac ariannol, darpariaeth gwasanaeth a chyflawniad o'r amcanion heddlu a throstedd. Mae rhaglen ar gyfer cyflawni cynlluniau mewn lle trwy'r Bwrdd Cynllunio Strategol.

3.4. Pennu ymyriadau

Er mwyn sicrhau ein bod yn cyflawni'r deilliannau a fwriadwyd yn y modd gorau posibl, bydd y Comisiynydd Heddlu a Throstedd a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau bod trefniadau digonol mewn lle i ddarparu gwasanaethau sy'n dangos effeithlonrwydd a gwerth am arian.

Cynhelir cynlluniau adnoddau manwl yn flynyddol ac maent yn cael eu cyhoeddi yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae'r risg hwn yn asesu'r gofyn am adnoddau'n seiliedig ar dybiaethau priodol i alluogi'r Comisiynydd Heddlu a Throstedd i flaenoriaethu galw am wasanaethau.

Mae'r gylchred cynllunio strategol a gweithredol blynyddol yn rhoi ystyriaeth i'r lefel ddisgwyliedig o adnoddau sy'n ofynnol ac yn nodi lle bo angen arbedion a gostyngiadau. Caiff y rhaid eu hasesu o ran risg ac mae cyflawniad pob cynllun a ffrwd gwaith yn cael ei fonitro trwy'r Bwrdd Cynllunio Strategol sy'n cael ei gadeirio gan y Prif Gwnstabl.

Mae byrddau prosiect mewn lle sy'n monitro gweithrediad a chyflawniad unrhyw fentrau neu gynlluniau a gytunir. Sefydlwyd y rhain i gefnogi'r broses o wneud penderfyniadau cadarn er mwyn cyflawni'r deilliannau gofynnol. Mae gwneud penderfyniadau wedi'i ddatganoli er mwyn galluogi gweithrediad hyblyg ac ymatebol a gwell deilliannau. Mae atebolrwydd yn cael ei fesur yn ôl y strwythur llywodraethu a'r prosesau sydd mewn lle.

3.5. Datblygu Arweinyddiaeth

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throstedd a'r Prif Gwnstabl strwythurau a rolau penodol o fewn y sefydliadau i alluogi arweinyddiaeth effeithiol. Caiff yn ei gefnogi gan y Canllaw Llywodraethu sy'n amlinellu'r rolau a'r cyfrifoldebau ac sy'n hanfodol er mwyn galluogi'r strategaethau a'r cynlluniau sydd mewn lle i gael eu gweithredu.

Mae'r trefniadau llywodraethu wedi cael eu datblygu'n unol â Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011, Gorchymyn Protocol Plismona 2012 statudol, Cod Ymarfer Rheolaeth Ariannol y Swyddfa Gartref (FMCP) a chanllawiau presennol yn ymwneud â materion ariannol a llywodraethu sy'n parhau i fod ar waith.

Mae cynllun caniatâd cytûn mewn lle sy'n ffurfioli dyletswyddau a dirprwyo rhwng y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Mae'r strwythur llywodraethu yn cefnogi gweithrediad gweithgareddau a deilliannau a gynllunnir, ac mae strwythur cyfarfodydd mewn lle er mwyn sicrhau bod y deilliannau a gynllunnir yn cael eu cyflawni'n brydlon.

Ein pobl yw ein buddsoddiad mwyaf ac rydym yn sicrhau bod rhaglenni hyfforddi a datblygu aelodau a swyddogion ar gael er mwyn cadw gwybodaeth yn gyfredol, gan gynnwys unrhyw ofynion datblygiad proffesiynol. Mae ein prosesau recriwtio a chynllunio olyniaeth yn sicrhau ein bod yn penodi'r bobl iawn gyda'r sgiliau iawn i rolau o fewn y sefydliad.

Mae telerau ac amodau cenedlaethol yn bodoli ar gyfer swyddogion a staff gyda graddfeydd cyflog a system gwerthuso swyddi wedi'u cytuno. Mae gennym fframwaith rheoli perfformiad y mae'r Comisiynydd a'r Prif

Gwnstabl yn ei ddefnyddio er mwyn asesu perfformiad a mynd i'r afael ag unrhyw welliannau angenrheidiol. Yn ogystal, ceir asesiadau blynyddol o effeithlonrwydd ar gyfer y Panel Heddlu a Throsedd a'r Cydbwyllgor Archwilio.

3.6. Rheoli risg a monitro perfformiad

Mae rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhan hanfodol o'r system rheoli perfformiad yn y ddau sefydliad. Mae'r broses rheoli risg yn gosod sylfaen i'r trefniadau rheolaeth ariannol a'r prosesau llywodraethu ac yn hanfodol ar gyfer cyflawni'r deilliannau a fwriedir ac yn cefnogi ein gweledigaeth ar gyfer Gogledd Cymru fwy diogel.

Mae diwylliant rheoli risg wedi'i wreiddio ar draws y sefydliad ar bob lefel. Mae cofrestrau risg corfforaethol ac ar gyfer meysydd unigol sy'n cydymffurfio â methodoleg genedlaethol gymeradwy ac sy'n cael eu hadolygu a'u diweddarau'n rheolaidd a'u riportio'n ôl yn eu cylch i bwyllgorau a byrddau ar draws y sefydliad. Mae rheoli risg yn eitem reolaidd ar yr agenda ar bob bwrdd ar draws yr heddlu.

Mae ein cynlluniau, ein prosesau a'n polisiâu yn cael eu llunio gan dalu'r sylw dyledus i'r risgiau a ddaw i'r amlwg. Mae fframwaith partneriaeth mewn lle i sicrhau bod unrhyw bartneriaethau'n cael eu rheoli'n briodol gan gynnwys rheoli risg.

Mae risgiau strategol a'r broses rheoli risg yn cael eu goruchwyllo a'u monitro gan y Cydbwyllgor Archwilio. Mae aelodau'r Cydbwyllgor Archwilio'n gallu adolygu pob risg er mwyn sicrhau tryloywder.

Mae'r Gwasanaeth Archwilio mewnol yn asesu digonoldeb ein rheoliadau mewnol ac yn adrodd yn llawn i'r Cydbwyllgor Archwilio annibynnol. Archwiliodd ac adroddodd archwilwyr mewnol ac allanol ar gydymffurfiaid â rheoliadau a rheolaethau mewnol perthnasol.

Mae'r Bwrdd Gweithredol Strategol a'r Bwrdd Cynllunio Strategol yn craffu ar berfformiad gweithredol ac ariannol, darpariaeth gwasanaeth a chyflawniad o'r amcanion heddlu a throsedd. Mae rhaglen ar gyfer cyflawni cynlluniau mewn lle trwy'r Bwrdd Cynllunio Strategol.

Mae holl bapurau a chofnodion y Cydbwyllgor Archwilio a Phanel y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar gael ar wefan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Mae trefniadau effeithiol mewn lle i sicrhau bod data'n cael ei ddiogelu ac yn cael ei gasglu, ei ddefnyddio, ei storio a'i rannu mewn modd priodol. Mae'r holl ddata yn cydymffurfio â pholisiâu cadw a gytunwyd ac mae'r cynllun dosbarthiad diogelwch ar waith trwy gydol yr heddlu. Mae Bwrdd Diogelwch Gwybodaeth mewn lle i fonitro trefniadau ac effeithiolrwydd.

Mae gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl bolisiâu diogelu data a diogelu gwybodaeth mewn lle sy'n cael eu profi'n rheolaidd. Mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol hefyd wedi adolygu ein diogelwch data a'n trefniadau rheoli gwybodaeth yn dilyn yr adolygiad AHEM diweddar.

Mae protocolau rhannu gwybodaeth mewn lle rhwng y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl a hefyd gyda'n partneriaid.

3.7. Arddangos atebolrwydd effeithiol

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau'n ymwneud â darparu gwasanaethau yn atebol iddyn nhw trwy'r prosesau sydd mewn lle yn y ddau sefydliad.

Defnyddir templedi adrodd safonol er mwyn sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei gofnodi mewn modd digonol a galluogi gwneud penderfyniadau effeithiol. Mae adroddiad blynyddol yn cael ei baratoi a'i gyhoeddi sy'n asesu perfformiad yn erbyn y Cynllun Heddlu a Throsedd.

Mae gwefannau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn cyhoeddi gwybodaeth sy'n berthnasol i'r cyhoedd ac i randdeiliaid. Mae'r Comisiynydd wedi derbyn y marc ansawdd tryloywder gan sefydliad 'Comparing Police and Crime Commissioners (CoPacc)' i gydnabod lefel ac ehangder yr wybodaeth sy'n cael ei gynnwys ar y wefan.

Mae'r gwasanaeth archwilio mewnol yn adrodd i'r Cydbwyllgor Archwilio ac mae ganddo fynediad uniongyrchol ar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd, y Prif Gwnstabl a'r aelodau. Mae argymhellion ar gyfer gwelliannau i'r gwasanaeth yn cael eu gweithredu ac yn cael eu hadrodd i'r pwyllgor.

Cynhelir adolygiadau ac archwiliadau annibynnol ac allanol yn rheolaidd gan gyrrff rheoleiddio ac mae'r adroddiadau'n cael eu cyhoeddi, ac unrhyw argymhellion a wneir yn cael eu gweithredu.

4. Adolygiad Effeithiolrwydd

- 4.1.** Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl gyfrifoldeb am gynnal adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu yn flynyddol o leiaf, gan gynnwys y system o reolaeth fewnol. Caiff yr adolygiad o effeithiolrwydd ei hysbysu gan waith y rheolwyr gweithredol sydd â chyfrifoldeb dros ddatblygu a chynnal a chadw'r amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol y pennaeth archwilio mewnol. Hysbysir hefyd drwy sylwadau a wneir gan archwilwyr allanol, y Panel Heddlu a Throsedd, y Cyd Bwyllgor Archwilio ac asiantaethau ac arolygiaethau adolygu eraill.
- 4.2.** Yn unol â'r rheoliadau, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl wedi adolygu effeithiolrwydd ei wasanaeth archwilio mewnol. Y casgliad oedd bod y gwasanaeth wedi cydymffurfio'n llawn â holl safonau archwilio mewnol y sector cyhoeddus (PSIAS).
- 4.3.** Rydym wedi sefydlu Bwrdd Llywodraethu sy'n gyfrifol am fonitro'r trefniadau ar gyfer cydymffurfriad a gwneud argymhellion ar gyfer datblygiad y trefniadau llywodraethu fel sy'n angenrheidiol. Mae adolygiad o effeithlonrwydd y fframwaith llywodraethu hefyd yn cael ei hysbysu gan weithredu a dysgu o'r flwyddyn flaenorol.
- 4.4.** Cynhaliodd y gwasanaeth Archwilio Mewnol adolygiad blynyddol o'n prif systemau ariannol yn 2018-2019 a darparwyd adroddiadau positif yn ystod y flwyddyn. Daeth eu hadroddiad blynyddol i'r casgliad:

BARN FLYNYDDOL Y PENNAETH ARCHWILIO MEWNOL

Rwyf yn fodlon bod gwaith archwilio mewnol digonol wedi'i ymgymryd i ganiatáu i mi ddod i gasgliad cadarnhaol ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd prosesau rheoli risgiau, rheolaeth a llywodraethu'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Yn fy marn i, mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl brosesau rheoli a llywodraethu digonol ac effeithiol mewn lle i reoli cyflawniad eu hamcanion.

Mae'r farn hon yn seiliedig ar y materion a ddaeth i sylw'r TIAA ystod adolygiadau archwiliad mewnol a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn ac nid yw'n farn ar yr holl elfennau o reoli risg, prosesau rheoli a llywodraethu neu ddilysrwydd ariannol parhaus sy'n rhaid eu cynnal gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl oddi wrth nifer o ffynonellau sicrwydd.

- 4.5.** Rhoddodd llythyr archwilio blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2017-2018 farn ddiamed ar gyfrifon y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl gan gofnodi nad oeddynt wedi gweld unrhyw

wendidau arwyddocaol yn y fframwaith cyffredinol. Dywedodd hefyd fod gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl drefniadau digonol yn eu lle i sicrhau effeithiolrwydd, effeithlonrwydd ac economi yn eu defnydd o adnoddau.

5. Cynllun Gweithredu Llywodraethu a chynnydd

- 5.1. Wrth asesu'r trefniadau llywodraethu sydd mewn lle, bydd y Bwrdd Llywodraethu hefyd yn datblygu ac yn monitro unrhyw gynlluniau gweithredu er mwyn ymdrin ag unrhyw faterion llywodraethu a ddaw i'r amlwg neu pan fo angen gwella trefniadau presennol. Mae'r meysydd i'w gofalu amdanynt yng nghynllun 2018-2020 i'w gweld yn yr Atodiad isod.
- 5.2. Roedd y cynllun gweithredu ar gyfer 2017-2018 yn cynnwys meysydd i'w gwella. Caiff y rhain eu manylu isod gyda'u cynnydd a'u statws presennol.

Argymhelliad	Penderfyniadau	Statws Cyfredol - wedi cwblhau D/N?
Moeseg ac Uniondeb	Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn ymroddedig i sicrhau fod gofyn i ddarparwyr gwasanaethau allanol ar ran y sefydliad weithredu gydag uniondeb ac i gydymffurfio gyda safonau moesegol sy'n ddisgwyliedig gan y sefydliad. Er nad yw'n ofyniad cyfreithiol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gydymffurfio â Deddf Gwasanaethau Cyhoeddus (Gwerth Cymdeithasol) 2012 na Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, rhaid i bartneriaid sector cyhoeddus gydymffurfio â'i gilydd. Mae'n fater o arfer gorau i Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Heddlu ymddwyn yn unol â'r deddfau hyn, fel safon sylfaenol. Yn unol â hynny, datblygwyd Polisi Gwerth Cymdeithasol yn 2017/18 ac mae gweithdrefnau i'w gynorthwyo wedi'u hysgrifennu. Bydd angen i holl gytundebau newydd gydymffurfio â'r polisi hwn o 2018/19. Monitrir hyn yn agos.	Do - wedi'i ryddhau

6. Canlyniad

- 6.1. Ni all unrhyw ddatganiad o reolaeth fewnol roi sicrwydd diamod na cheir colledion materol. Bwriad y datganiad hwn yw rhoi sicrwydd rhesymol.
- 6.2. Fodd bynnag, ar sail yr adolygiad o sicrwydd a nodwyd yn y datganiad hwn, rydym yn fodlon bod gan Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru drefniadau llywodraethu boddhaol mewn lle, gan gynnwys systemau priodol o ran rheolaeth fewnol a rheoli risg sy'n hwyluso ymarferiad effeithiol ei swyddogaethau.

Llofnod:

Carl Foulkes
Prif Gwnstabl Pennaeth Cyllid ac Adnoddau

Richard Muirhead

Datganiad Llywodraethu Blynyddol – Cynllun

Mae'r adolygiad llywodraethu wedi cydnabod fod ein trefniadau llywodraethu yn foddhaol ac yn bodloni ein hanghenion. Bydd cyflwyno ein gweledigaeth newydd yn herio ein trefniadau llywodraethu a'n sylw at nifer o broblemau yn cynorthwyo wrth gryfhau'r trefniadau hynny. Bydd y meysydd canlynol yn cael sylw yn 2019-2020:

Mater	Penderfyniadau
Cynllun Cyflawni'r Heddlu	Crëir Cynllun Cyflawni'r Heddlu yn egluro'r weledigaeth. Bydd y cynllun yn cael ei gyfathrebu a'i gynorthwyo'n eang gan gynlluniau manwl. Bydd y prosesau ar gyfer rheoli newid yn cael ei wella gan ddefnyddio dulliau arfer gorau derbyniol ac yn cael eu cynorthwyo gan strwythur llywodraethu eglur. Bydd y cynllun ag adnoddau priodol er mwyn sicrhau fod y cynlluniau'n realistig
Adolygiad Llywodraethu	Ymgymeir adolygiad llywodraethu annibynnol. Crëir a gweithredir cynllun gweithredu llywodraethu. Bydd yr adolygiad yn cysylltu gydag adolygiad o drefniadau partneriaeth a ddechreuodd yn 2018/19.
Fframwaith Sicrwydd	Bydd cynllun peilot o fframwaith sicrwydd uwch yn dechrau o fewn y Gyfarwyddiaeth Cyllid ac Adnoddau. Yn amodol ar ganlyniad y cynllun peilot, bydd fframwaith sicrwydd diwygiedig yn cael ei gyflwyno ledled Heddlu Gogledd Cymru. Bydd ein Derbynioldeb Risg yn cael ei gytuno a'i ddogfennu.
Arweinyddiaeth	Cwblheir arolwg staff. Dadansoddir y canlyniadau a datblygir cynllun gweithredu. Gweithredir cynllun gweithredu drwy'r rhaglen trawsnewid gweithlu.

i Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru

Adroddiad ar archwiliad y datganiadau ariannol

Barn

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol:

- Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru; a
- Cronfa Bensiwn Heddlu Gogledd Cymru

am y flwyddyn a ddiweddodd 31 Mawrth 2019 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru yn cynnwys y Datganiad Symud Cronfeydd wrth Gefn, y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod, a'r nodiadau perthnasol, sy'n cynnwys crynodeb o bolisiau cyfrifyddu sylweddol.

Mae datganiadau ariannol Cronfa Bensiwn Heddlu Gogledd Cymru yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net. Y fframwaith adrodd ariannol a gymhwyswyd wrth eu paratoi yw'r gyfraith berthnasol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019 sy'n seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Yn fy marn i, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru, Grŵp Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Heddlu Gogledd Cymru ar 31 Mawrth 2019 a'u hincwm a'u gwariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019.

Sail am farn:

Fe gynhaliais fy archwiliad yn unol â chyfraith berthnasol ar Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (UK)). Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn y cyfrifoldebau archwilydd ar gyfer archwilio adran datganiadau ariannol fy adroddiad. Rwyf yn annibynnol o Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd ar gyfer Gogledd Cymru, Grŵp y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Chronfa Bensiwn Heddlu Gogledd Cymru yn unol â gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o ddatganiadau ariannol yn y DU. Mae hyn yn cynnwys Safon Foesegol y Cyngor Adrodd Ariannol. Rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Rwy'n credu fod y dystiolaeth archwiliad rwyf wedi'i chael yn ddigonol ac yn briodol i roi sail i'm barn.

Casgliadau'n berthnasol i faterion sydd yn weithredol

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol o ran y mae'r ISAs (DU) yn gofyn i mi adrodd i chi lle:

- nid yw defnyddio sail cyfrifyddu mater sy'n weithredol wrth baratoi datganiadau ariannol yn briodol; neu
- nad yw'r swyddog ariannol cyfrifol wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd materol a nodwyd a allai daflu amheuaeth sylweddol ynghylch prif gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru a gallu cronfa pensiwn Heddlu Gogledd Cymru i barhau i mabwysiadu sail busnes gweithredol o gyfrifyddu am gyfnod o ddeuddeg mis o leiaf o'r dyddiad y caiff y datganiadau ariannol eu hawdurdodi i'w cyhoeddi.

Gwybodaeth arall

Mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall yn yr adroddiad blynyddol a chyfrifon. Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth a geir yn yr adroddiad blynyddol oni bai am y datganiadau ariannol a fy adroddiad archwilydd wedi hynny. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn gofalu am y wybodaeth arall. Oni bai i'r graddau sydd fel arall yn cael ei ddweud yn bendant yn ddiweddarach yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw ffurf o gasgliad sicrwydd wedi hynny.

Mewn cysylltiad gyda fy archwiliad o'r datganiadau ariannol, fy nghyfrifoldeb yw darllen y wybodaeth arall i nodi anghysondebau sylweddol gyda'r datganiadau ariannol archwiliedig. Nodir hefyd unrhyw wybodaeth sydd yn debyg yn North Wales Police Chief Constable's Statement of Accounts 2018-2019

sylweddol anghywir yn seiliedig ar, neu'n sylweddol anghyson â'r wybodaeth a gafwyd gen i yn ystod cyflawni'r archwiliad. Os wyf yn dod yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysonderau sylweddol amlwg, rwyf yn ystyried goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Adroddiad ar ofynion eraill

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn, yn seiliedig ar y gwaith a ymgymerwyd yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a geir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau ariannol yn cael eu paratoi yn gyson â'r datganiadau ariannol a bod yr Adroddiad Naratif wedi'i baratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2019;
- Mae'r wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratwir y datganiadau ariannol amdani yn gyson â'r datganiadau ariannol ac mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi'i baratoi yn unol â chanllaw.

Materion y cyflwynaf adroddiad arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni gwybodaeth a dealltwriaeth Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru, a Chronfa Bensiwn Heddlu Gogledd Cymru a'u hamgylchfyd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau sylweddol yn yr Adroddiad Naratif neu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

Nid oes gennyf unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, y cyflwynaf adroddiad i chi arnynt os bydd yr amgylchiadau canlynol yn berthnasol, yn fy marn i:

- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu priodol;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson a'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- Nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Ardystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru, a Chronfa Bensiwn Gogledd Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Cyfrifoldebau

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol ar gyfer y datganiadau ariannol

Fel yr esbonnir yn llawnach yn y datganiad o gyfrifoldebau ar gyfer y datganiad o gyfrifon a nodir ar dudalen 11, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, gan gynnwys cronfa pensiwn Heddlu Gogledd Cymru, sy'n yn rhoi darlun cywir a theg, ac i'r fath reolaeth fewnol ag y mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn penderfynu sy'n angenrheidiol er mwyn gallu paratoi datganiadau o gyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am asesu gallu Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru, a Chronfa Bensiwn Heddlu Gogledd Cymru i barhau'n weithredol, gan ddadlennu fel sy'n berthnasol, faterion sy'n berthnasol i rywbeth gweithredol gan ddefnyddio'r sail materion sy'n weithredol o gyfrifyddu hyd nes yr ystyrir yn amhriodol.

Cyfrifoldebau archwilydd ar gyfer yr archwiliad y datganiadau ariannol

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol ar y cyfan yn rhydd o gamddatganiad sylweddol, boed oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi adroddiad sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yn gwarantu y gwnaiff archwiliad yn unol ag ISAs (DU) bob amser ganfod camddatganiad sylweddol pan mae'n bodoli. Gall camddatganiadau godi o dwyll neu wall a gellir eu hystyried yn sylweddol os, yn unigol

neu'n gyfangryno, y gwnânt ddylanwadu'r penderfyniadau economaidd defnyddwyr yn sylweddol a gymerwyd ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd ar gyfer archwiliad y datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad hwn yn ffurfio rhan o'm hadroddiad archwilydd.

Anthony J Barrett 24 Heol y Gadeirlan

Ar gyfer ac ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru Caerdydd

30 Gorffennaf 2019 CF11 9LJ

Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru wedi ardystio ac adrodd ar y cyfrifon hyn yn y ffurf y cawsant eu drafftio'n wreiddiol. Cyfieithiad o'r fersiwn Saesneg gwreiddiol yw'r fersiwn hwn. Y Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru a'r Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru sydd yn gyfrifol am gywirdeb y cyfieithiad, nid yr Archwilydd Cyffredinol.